

Indholdsfortegnelse

1.0	Indledning (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	3
1.1	Forskningsspørgsmål (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	3
1.2	Læsevejledning (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	4
2.0	Hermeneutiske briller som videnskabsteoretisk position (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	4
3.0	Teori (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	7
3.1	Æstetisering og seksualisering af byen (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	7
3.2	Byens flydende karakter (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	9
3.3	Nattelivet som markedsplads for symbolske goder (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	9
3.4	Dramaturgien i det urbane natliv (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	10
4.0	Design og metode (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	12
4.1	Dybdegående interviews (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	12
4.2	Fokusgrupper (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	13
4.3	Feltobservation (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	14
4.4	Dominans igennem dialog og interviews (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	16
4.5	Etik (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	17
4.6	Triangulering og validitet (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	19
4.7	Analysestrategi (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	21
4.8	Udvælgelse af informanter (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	22
4.9	Præsentation af interview- og fokusgruppeguide (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	22
4.9.1	Interviewguide (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	22
4.9.2	Fokusgruppeguide (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	23
4.10	Interviewsetting (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	23
4.11	Transskription (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	24
5.0	Analyse (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	24
5.1	Analyse af fokusgruppeinterviewet (136/365; 163/360; 183/363; 197/387).....	24

5.1.1 Hvem besidder magten? (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	24
5.1.2 Går en ordentlig mand i skjorte? (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	25
5.2 Nattelivet som udveksling af symbolske goder (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	28
5.2.1 Normer, artefakter og distinktioner (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	28
5.2.2 Felt (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	29
5.2.3 Habitus og medierende artefakter (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	29
5.2.4 Strukturelle træk i nattelivet (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	30
5.2.5 Nattelivet er en seksuel aktivitet (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	31
5.2.6 Nattelivet er social aktivitet (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	35
5.2.7 Distinktioner og artefakter (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	36
5.2.8 Delkonklusion (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	38
5.3 Det urbane natteliv (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	39
5.3.1 Æstetisering og seksualisering af byen (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	39
5.3.2 Urbanitetens dynamik - man må ikke være for kedelig (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	41
5.3.4 Hvad søger de unge kvinder i byen? (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	42
5.3.5 Delkonklusion (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	44
5.4 Kærlighedens natur, mystik og kraft (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	44
5.4.1 Bægerets substans, form og effekt (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	45
5.5 Det urbane nattelivs dramaturgi (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	46
6.0 Konklusion (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	48
7.0 Litteraturliste (136/365; 163/360; 183/363; 197/387)	51

1.0 Indledning

Fredag nat. Diskotekslysene gennemhuller det ellers mørkelagte diskotek og fylder det med et virvar af blinkende og farverige lysstråler. De nyeste og mest trendy dancehit rammer det bonede og kogende dansegulv. Røgmaskinerne pumper røg ud i enorme mængder og tilføjer en ekstra dimension til gæsternes i forvejen himmelhenrykte og himmelvide festhumør. Dansegulvet er fyldt med unge kvinder, der danser tæt og sensuelt i en autentisk og ekstatiske rus under en konstant bevågenhed af de unge mænd, der ligeledes befinder sig på dansegulvet eller i baren. Baren befinder sig tæt på dansegulvet og har et stort udvalg af cocktails og drinks, der konsumeres i kolossale mængder af gæsterne og er medierende for at gæsterne bliver tændte – i ordets dobbelte betydning.

Dette er konceptet på mange af byens natklubber. Et yderst tiltalende koncept, der hver weekend tiltrækker tusinder af unge kvinder ind på diskotekernes bonede dansegulve, hvor de befinder sig til de lyse morgentimer indtræffer og fuglenes kvadder overdøver mørkets larmende stilhed.

Denne opgave vil have hovedvægten på bylivet og unge kvinder. Den vil sætte spotlys på bylivet og herunder dens natteliv og spørgsmål, der omkredser det: Er det kærlighed, der er drivkraften bag de unge kvinders brug af det urbane natteliv? Eller er nattelivet gennemsyret af en seksuel kraft? Kan man i nattelivet overhovedet adskille de to begreber? I så fald tegner et ambivalent billede sig – hvor stor en indflydelse spiller kærligheden, og hvor stor en indflydelse spiller seksualiteten? Det er denne undren, der fører os til vores problemformulering:

Hvorvidt oplever unge københavnske kvinder en ambivalens mellem seksualitet og kærlighed i det urbane natteliv?

1.1 Forskningsspørgsmål

- Hvilken forståelse har de unge kvinder af kærlighed?
- Hvorvidt anskuer de unge kvinder kærlighedsbaserede forhold som stadig gyldigt i den flydende modernitet?
- I hvilken grad oplever de unge kvinder, at nattelivet egner sig som et felt til at finde kærligheden?
- Hvilke mønstre kendetegner det urbane natteliv?
- Hvad søger de unge kvinder i det urbane natteliv?

1.2 Læsevejledning

Denne opgave har til hensigt at tage læseren med ind i unge kvinders univers hvad angår deres søgning efter kærlighed og fornøjelser i det københavnske natteliv. Den tilstræber at få besvaret spørgsmål omkring de sociale dynamikker, der udfolder sig i den kønslige interaktion mellem kvinder og mænd i det urbane sociale rum i nattelivet. Vores tilgang til temaet har været baseret på vores egne erfaringer, som har dannet grobund for vores forforståelse. Hermed har vi ønsket at udfordre vores egne fordomme og udvise åbenhed overfor ny viden, som empirien kan bibringe i samarbejde med en flersidig teoretisk tilgang. For at lade vores fordomme blive udfordret, har vi valgt en videnskabsteoretisk position, der tager afsæt i hermeneutikken, hvilket vi har gjort for at gå fortolkende til værks, som vil blive uddybet længere nede. Vi har desuden gået kvalitativt til værks, og anvendt kvalitative metoder som interview, fokusgruppediskussion og feltobservation for at opnå dybe indsigter i pigernes livsverden og nattelivet som et socialt rum. Dermed har vi ønsket at opnå en særlig og kontekstafhængig viden om nogle kvinders oplevelser i bylivet, som læseren vil bemærke under redegørelsen af metoderne, vi har anvendt. Vi har også tilstræbt, at empirien og teorien interagerer med hinanden og udfordrer hinandens grænser. Vi har anvendt Bourdieu som en teoretisk position for at belyse strukturelle træk, Goffman for at modellere nattelivet som et teater og Bauman med forestillinger om den flydende modernitets flydende parforhold, kærlighed og begær.

2.0 Hermeneutiske briller som videnskabsteoretisk position

I dette afsnit ønsker vi at argumentere for, at en hermeneutisk position er den passende angrebsmåde for at afdække fænomenet om de unge kvinders oplevelser af spændingsfeltet mellem kærlighed og seksualitet i det urbane natteliv.

En hermeneutisk analyse er en synsvinkel, hvorfra man kan anskue den sociale virkelighed. Idet vi i overvejende grad har valgt interviewmetoden som adgang til vores felt, og dermed vægtet de dybdegående interviews mest som adgang til de unge pigers livsverden, finder vi hermeneutikken brugbar.

Social konstruktivismen antager at virkeligheden er noget, der i større eller mindre grad formes i vores erkendelse af den, og at virkeligheden ikke findes ude i verden, men at den først skal

opdages¹. Vi placeres os ontologisk i en position, hvori vi antager, at der findes en gruppe unge piger, der tager i byen i weekenderne for at opleve og bruge bylivet. Så vi antager, at der findes et byliv med bestemte sociale dynamikker og interaktioner mellem kvinder og mænd uafhængigt af vores erkendelse af det. Vores genstandsfelt er spændingsfeltet mellem seksualitet og kærlighed og den ambivalens, kvinderne kan opleve i det urbane nattelev. Derfor fravælger vi socialkonstruktivismen til fordel for hermeneutikken, idet vi mener, at vores opgave er at fortolke pigernes oplevelser af ambivalens mellem kærlighed og seksualitet og den sociale interaktion, der opstår i dette spændingsfelt. Med hermeneutikken mener vi, at vi kan gå dybt ind og fortolke os frem til viden omkring pigernes fortolkninger af deres verden og spændinger, de oplever i bylivet. Vi er altså ikke interesserede i bylivets opståen eller tilblivelse fra et historisk eller socialt perspektiv, som socialkonstruktivismen med fordel kunne bruges til som en position.

Hermeneutikken betoner fortolkning som videnskabelig vej til at opnåelse af viden om sociale handlinger. Hermeneutikken har en dobbeltrelevans i forhold til interviewsamtalen. Dette skyldes at den først belyser dialogen, der producerer interviewteksterne, som senere skal fortolkes. Desuden hjælper den efterfølgende med fortolkning af de producerede interviewtekster, hvilket igen kan opfattes som en dialog med teksten (Kvale 1997:56). Derfor er hermeneutikken meningsfuld for os, idet den både giver god indsigt i de unge kvinders livsverden og tillader os, at vi aktivt gør brug af vores fordomme i et felt hvori vi opfatter os som erfarne.

Hermeneutikken interesserer sig også for makrohistoriske omstændigheder i fortolkningen af sociale handlingers betydninger, hvilket vi finder meningsfuldt, idet vi også vil perspektivere pigernes holdninger til og handlinger i bylivet til større samfundsmæssig niveau, hvori vi vil medtænke samfundets forventninger. Desuden vil pigernes nærmiljøs fortolkninger også spille ind i vores refleksivitet og ikke kun selve interaktionssituationen i bylivet, og derfor vil en hermeneutisk synsvinkel være bedst egnet.

I denne sammenhæng vil fænomenologiens begrænsende fokus på mikroprocessor for meningsdannelse være en ulempe, mens hermeneutikkens medtolkning af makroniveauet være en force (Jacobsen et al. 2010:149). Vi mener godt at ”forforståelse” kan sættes i parentes i almindelighed, som er en grundpræmis i fænomenologien. Vi vælger ikke at gøre det i denne

¹ Den findes i ontologisk og epistemologisk udgave, som meget forenklet kan beskrives sådan at den ontologiske udgave, er den mere radikale og indbefatter tvivl om den sociale virkeligheds eksistens. Mens den mildere epistemologiske version kun indeholder tvivl om måden hvorpå viden om den sociale virkelighed opnås.

opgave, idet vi mener at den viden, vi kan opnå ved at tage afsæt i vor erfaringsbaserede forforståelse af det at gå i byen, vil være spændende og mere horisontudvidende.

Vi vil gøre aktivt brug af vore forforståelser i fortolkningen af vores interviewsamtale. Denne tilgang kan vise sig at være særlig interessant og produktiv. Dette skyldes at på den ene side besidder vi indsigt om bylivet som drenge med maskuline erfaringer, og på den anden side vil vi lade vores forforståelse blive udfordret af pigers perspektiver på det urbane natteliv med afsæt i deres erfaringer som feminine. Således antager vi, at vi som forskere tilsigter en horisontsammensmeltning som hermeneutikken navigerer os til. Følgelig har vi af nævnte grunde også fravalgt et fænomenologisk perspektiv, der forudsætter en forudsætningsløs og beskrivelsesorienteret tilgang til sociale fænomener. Vi vil ikke nøjes med beskrivelser af pigernes oplevelser. Vi vil gå skridtet videre og fortolke hvad kvinderne fortolker af fænomener som seksualitet, kærlighed, kropslighed, selviscenesættelser mm. Temaer som samfundets forventninger til ungdommen, at score, at realisere sig selv eller nyde det at slippe hæmningerne løs vil også få plads i vores refleksivitet og hermeneutiske tilgang.

Den hermeneutiske cirkel

I forlængelse af vores hermeneutiske position mener vi, at forståelse består af forforståelse og fordomme. Vi mener, at mennesker, inklusiv os selv som forskere, aldrig går forudsætningsløst til et socialt fænomen (Højberg 2003:102).

Her mener vi ikke fordomme i sproglig forstand, som referer til noget snæversynet eller fordømmende som racisme, men fordomme i Gadammers forstand, som noget, der ligger til grund for vores forståelse og udlægning af en tekst - altså domme, der er gjort på forhånd, og som vi mener, at man møder verden med (ibid:102f). Vi møder altså ikke virkeligheden med en "blank tavle", som empirismen antager (Sørensen i Jacobsen et al. 2010:167), men med fordomme som en produktiv forudsætning for erkendelse af verden (Højberg 2003:103ff).

Vi er altså af den opfattelse, at der forud for vores interview af pigerne eksisterede en forforståelse hos os, og at vi ifølge den hermeneutiske cirkel går frem og tilbage mellem delene og helheden – delene ment som interviewenes enkelte udsagn og helheden ment som interviewet i helhed og en større samfundsmæssig kontekst. Dette sker løbende i en kontinuerlig proces, frem og tilbage mellem delene og helheden, og hver gang kommer der en ny fortolkning, samtidig med at der sættes nye indsigter i perspektiv. Vi ligger os op ad Gadammers position, hvori det positivistiske

videnskabsideal om værdifri forskning i betydningen fordomsfri forskning er et selvbedrag (Gadamer 1989:276).

Men omvendt er vi opmærksomme på, at vores blik på verden ud fra vores forforståelse skal fungere med løbende selvrefleksion i den hermeneutiske cirkel. Den må ikke udvikle sig til en ond cirkel, ved at vores forforståelse blokerer for opnåelsen af en reel indsigt i pigernes oplevelser i byens natteliv. Hvis vi ikke formår at udvise åbenhed og selvkritisk refleksion, ender vi med udelukkende at bekræfte vores fordomme, hvilket er uvidenskabeligt. På den ene side tænker vi, at pigernes drive eller nærmere bestemt det, som driver dem ud i byens natteliv, er en kompleks sammensætning af flere faktorer i spændingsfeltet mellem seksualitet og kærlighed. Herunder kombinationen af udøvelse af deres seksualitet, via pigernes lyst til dans, og søgen efter bekræftelse af deres feminitet via opmærksomhedsfængende påklædning og flirtende blikke, som flere af dem har bekræftet. På den anden side er der samfundets forventning og nærmiljøets pres om at være på farten og ikke at være kedelig, hvilket forbindes med at tage i byen og drikke sammen med veninderne, som en interviewperson åbent ekspliciterede med beklagelse.

Følgelig læser vi først interviewet en gang for at danne en generel mening, hvorefter vi vender tilbage til bestemte udtryk og udvalgte temaer, og sådan fortsætter vi. Dermed tilsigter vi at sætte de delvise udsagn i interviewet op imod vores egen forforståelse, men også at medtænke de bredere samfundsmæssige forventninger med ind i interviewet. Således satser vi på at fange dybden i meningen af delene på den ene side men også en horisontsammensmeltning med kvinderne på den anden side (Kvale 1997:58).

3.0 Teori

I det følgende vil vi først og fremmest redegøre for og diskutere hvad der kendetegner byen som centrum for æstetisering og seksualisering samt byens flydende karakter. Herefter vil vi anskue nattelivet som markedsplads for symbolske goder. Som afslutning på dette kapitel vil vi med et dramaturgisk blik anskue det urbane natteliv som et teater.

3.1 Æstetisering og seksualisering af byen

I denne kontekst, hvor vi tilsigter at argumentere for byen som centrum for en uvægerlig og gennemgribende seksualitet, skal vi angribe *byen* som et fænomen, der er i stand til at opfange de særlige kendetegn ved byen som et "life space" og i særdeleshed som et moderne "life space". Byen er et socialt rum, som dannes af mennesker, der er til stede for hinanden i fysisk umiddelbar forstand; det følger af denne bestemmelse, at de ikke kender hinanden, men at de derimod er

fremmede for hinanden (Bech 1992:8); Henning Bech argumenterer således, med inspiration fra Lyn Lofland, for, at en definition af byen som ”*a rutine world of strangers*” er adækvat i denne forbindelse (Bech 1998:216).

Et af byens vigtigste kendetegn er, at det er et åbent og offentligt rum, der er tilgængeligt for alle, og ud fra de kriterier opnår byen status som værende heterogen og mangfoldig, hvor der er en masse forskelligartede mennesker, der uindskrænket cirkulerer rundt, hvilket er essentielt for den moderne by (ibid:218).

Indenfor rammerne af byen som helhed eksisterer der en række mere afgrænsede sociale rum som f.eks. barer, diskoteker, gymnasiefester mm., som er centrale for to af bylivets mest karakteristiske fænomener: *æstetisering* og *seksualisering*.

I byen bliver alle til overflader for hinanden, eftersom det er det eneste, der kan registreres i byens rum af fremmede mennesker, og heraf følger at overfladen bliver genstand for vurdering. Denne vurdering er nødvendigvis af æstetisk karakter, hvor man ofte vurderes ud fra kriterierne smuk eller grim og spændende eller kedelig; mennesket objektiveres på en måde, hvor det i høj grad er det ydre, der gestaltes i henhold til nogle æstetiske og seksuelle kriterier (Bech 1992:8f; Bech 1998:220).

Et andet af bylivets karakteristiske fænomener er seksualiseringen, som kommer i forlængelse af æstetiseringen. Det blik, der afsøger de fremmede overflader, søger og vurderer de fremmede overflader ud fra nogle æstetiske og seksuelle kriterier. Vi er alle bevidste omkring det faktum, at overflader æstetiseres igennem påklædning og kropslig udsmykning med intentionen om en potentiel tilkendegivelse af seksualitet, og at blikket og opmærksomheden er rettet imod disse æstetiserede overflader (Bech 1998:223). Dette kom tydeligt til udtryk i vores interviews såvel som vores feltobservation, hvor der ofte var en udtalt men bemærkelsesværdig æstetisering og seksualisering omkring bylivet og i særdeleshed omkring byens natteliv, hvori det træder endnu tydeligere frem.

Vi har nu skitseret nogle af de vigtigste kendetegn ved byen og bylivet, og således har vi grundlaget for en analyse og diskussion af, i hvor høj grad byen er blevet seksualiseret på en allestedsnærværende og gennemgribende måde.

3.2 Byens flydende karakter

Den urbane seksualitet er karakteriseret ved en række elementer, hvoraf vi vil opridse en række af de væsentligste. Der er en opstemthed omkring mængden af udbuddet og overflod, mulighed og frihed, som er tæt relateret til den potentielle frihed, der ligger i det at løsrive sig og være sig selv samtidig med den anonymitet og uforpligtende karakter, der er kendetegnet ved de sociale relationer i det urbane.

De nye usikre sociale vilkår har dog også en anden konsekvens: tingsliggørelse og forbrugerisme. De nye vilkår for sameksistens afstedkommer en stigende tendens til, at mennesker betragter verden som en beholder fuld af genstande, herunder også andre mennesker, der kan bruges og smides væk efter velbefindende (Heinskou 2010:127). I mødet med den fremmede i byen er det ikke mennesket som helhed, der er i fokus i denne forbrugerisme; fokuset er rettet mod dele af objektet, det andet menneske, navnlig overfladen – altså objektets ydre fremtoning: *”Selvom det altså utvivlsomt er alle sanser der kan anvendes i mængdens nydelse, er det dog lige så sikkert at først og fremmest synssansen bliver anvendt”* (Bech 1992:10).

3.3 Nattelivet som markedsplads for symbolske goder

En opfattelse af det sociale går ud på at det omhandler en udveksling af goder, altså en økonomisk² sociologi (og her skal ikke forstås en økonomisk³), som bygger på grundantagelsen om, at alt socialt har en grund (Bourdieu 1997:150). Dette er ikke ensbetydende med, at alt handlen har en rationel baggrund eller er resultatet af en altomsluttende logik. Indenfor denne teoretiske ramme bliver handling en udveksling, eller med Bourdieus termer en *investering* i det sociale spil. *Illusio*-begrebet er mere dækkende end interesse eller investering, men indikerer essentielt set det samme. Det er spillerens lyst til at kaste sig ind i spillet og ligeledes forstå det afkast, der er af spillet. *Illusio* udgår fra habitus og ligger indlejret i personen; kommer man fra underklassen vil man ikke indlede sig i det sociologiske felts spil, og ej heller vil vedkommende forstå det afkast, man kan opnå. I det arkaiske samfund, hvor de materielle vilkår kun muliggør en ophobning af social og symbolsk kapital⁴, bliver udveksling af gaver således et vigtigt aspekt i magtkampen på lige fod med ægteskabet. Nattelivet fungerer rent kapitalmæssigt på samme måde – den eneste mulige kapital i spil er den sociale og symbolske (de færreste går i byen for at lave en god

² Det vil sige at, det sociale indeholder en række kapitalformer, som agenter kan besidde mere eller mindre af.

³ At alt har en økonomisk grund eller materielt rationale.

⁴ Social kapital skal forstås som de samlede muligheder en agent kan udlede af sit personlige netværk. Symbolsk kapital er egenskaber som er erkendt som anerkendelsesværdige i et givet felt. Typisk ville den symbolske kapital antage karakter af prestige- ”ham kan man stole på ”, ”han er en mand af ære!”.

forretning eller læse Kafka). I afhandlingen ”En kompleks affære – anmeldte voldtægter i Danmark” (Heinskov 2010) indgår forskellige materielle objekter (vodka, billet, lejlighed) som del i en byttehandel (Heinskov 2010:130). Indenfor vores teoretiske ramme fungerer gaveudvekslingen mere symbolsk, hvilket skyldes nattelivets unikke karakter (vi vil vende tilbage til denne karakter i analysen), hvori seksualiteten forbliver latent. En udveksling af fx en drink vil ødelægge narrativet (miskendelsen om udvekslingens objektive karakter) om den ikke-seksuelle karakter af mødet (ligeledes skal det tidslige perspektiv i gaveudvekslingen konstruere et narrativ om gavens uegennyttighed – gives den tilbage for hurtigt vil æren forsvinde). Dette *ekspliteringstabu* er den symbolske udvekslings store modsætning til den økonomiske udveksling (Bourdieu 1997:178f). Prisen må ligge implicit, og gaverne – cd'er, bøger, computerspil – dækkes til af byttemærker. Den symbolske udveksling kan ske på lige grundlag mellem venner, men også mellem en dominerende og en domineret. Selv i det ulige udvekslingsforhold ligger der en anerkendelse af gaven og en lige forståelse af gavens værdi. Det er netop denne sammenkobling af de to parter anerkendelse af gaven, der også skaber miskendelse af den reelle situation. Dominansen forudsætter både den dominerede og den dominerendes accept. Den maskuline dominans forudsætter således også kvindens accept af det maskuline ideal, og dominansen bliver altså inkorporeret ind i en romantisk fortælling, som ligeledes giver kvinden mulighed for at vende dominansforholdet om. ”Han behandler mig ikke ordentligt” ”Han sætter ikke pris på mig” den maskuline side får således pålagt en norm af sin egen dominans og bliver med Bourdieus formulering: ”domineret af sin egen dominans”. Sammenvævningen af anerkendelse og udvekslingen skaber ligeledes følelsen af hengivenhed og kan udvikle sig til kærlighed (Bourdieu 1997:187f). Karisma og charme er hermed en egenskab, som i kraft af sin anerkendelse giver en symbolsk effekt – en ”ordentlig” fyr som nogle af vores informanter antyder.

3.4 Dramaturgien i det urbane natteliv

Et andet mikrosociologisk perspektiv, der kan berige med indsigter i nattelivets dynamikker, er Goffmans dramaturgiske position. Goffmans præcise begrebsapparat og særligt metaforerne besidder en forklaringskraft i forhold til den menneskelige interaktion i hverdagen. Vi vil anvende dele af Goffmans forklaringspotentiale over de unge kvinders optrædener og interaktioner i nattelivet.

Goffman argumenterer for, at tilværelsen ofte antager karakter af et teater; at mennesker i deres samvær spiller skuespil, og at folk har facader. Han argumenterer også for, at mennesket er et manipulerende væsen, og at følelser ofte blot frembringes med et bestemt formål for øje. Med sin

dramaturgiske tilgang forholder Goffman sig til verden som en scene. Ifølge Goffman er det ikke hele verden, der er en scene, men de måder hvorpå den ikke er det, er ikke lette at specificere (Goffman 1959: 78).

Hans intention med dramaturgien er, at bruge den som en analytisk metafor, som var det et skuespil, og hans begrebsapparat udformes deraf med et særpræg. Begreber som optrædener, forestillinger, roller og indtryksstyring, som vi også vil bruge dele af som analyseværktøjer, får tildelt centrale funktioner i Goffmans sociologi. Goffmans anvendelse af dramaturgien har til hensigt at forstå, hvordan mennesker handler, og hvorfor de handler, som de handler.

I Goffmans dramaturgiske analyse beskrives situationer, hvori fremmede mennesker på et hospital går ind i en elevator og føler sig utilpas eller mærkelig over den påtvungne fysiske nærhed, mens man i selvsamme situation vedligeholder den pæne facade.

Goffmans begreb om selvet i *The Presentation of self in everyday life* (1959) ligger vægt på, at individet i stort omfang selv planlægger og udfører bestemte selvpræsentationer for at fremstille et fordelagtigt billede af, hvem individet ønsker at være. Selvet er resultatet af individets optrædener indenfor samhandlingsmæssige rammer og med andres samarbejde. Særligt interessant er også Goffmans detaljerede redegørelser for selvets krænkelser, og hvordan disse krænkelser forekommer, hvilket er relevant for vores analyse af kvindernes oplevelser af krænkelser i nattelivet som vi vil analysere senere.

Goffmans dramaturgiske beskrivelser af den minutiøse iscenesættelse af sig selv i det udramatiske hverdagsliv, samtidig med at man understøtter andre i deres selviscenesættelser, besidder forklaringspotentialer i forhold til vores opgave om nattelivet, hvori der oftere forekommer dramaer, spændinger og grænseafprøvninger.

Hans dramaturgiske analyse har en grundantagelse om, at vi som mennesker skiftevis agerer som optrædende og publikum. Hans metaforer om de enkelte skuespilleres præstationer, men i højere grad af holdenes samarbejde og publikums reaktioner tilsammen, udgør relevante aspekter i forhold til kvindernes sammensætning af deres hold af veninder, som de tager i byen med, som vores empiri indikerer. Derved tegner der sig et mønster af teater og dramaturgi uden at være det, fordi Goffman ikke udpensler dramaturgien, der opleves indenfor teatrets fysiske rammer, men mere interaktionen, der udspiller sig i dagligdagen, som en skueplads for forestillinger, vi alle er en del af.

En af Goffmans hovedpointer er, at enhver person, der kommer til en social sammenhæng, ønsker at gøre bestemt indtryk på de tilstedeværende (ibid:24ff). Enhver social aktør vil have, at de øvrige

deltagere får et bestemt indtryk af sit selv. En sådan person kan have mange forskellige intentioner med sin indtryksstyring, men uagtet hensigten, der ligger bag, pointerer Goffman, at det er i personens interesse at kontrollere den måde, hvorpå andre opfatter personen og dermed behandler personen på. Dette kan gøres ved at påvirke den opfattelse, som de øvrige danner sig af situationen, eller ved at udtrykke sig på en måde, så de andre får det indtryk, som er nødvendigt for, at de frivilligt handler i overensstemmelse personens planer og motiver (Goffman 1992:13). Goffman illustrerer dette med en tankevækkende tolkning af et fænomen fra en pigeskole: ”På en pigeskole vil de andre danne sig en mening om en piges popularitet ud fra telefonopringningerne til hende, så vi kan formode, at enkelte piger vil sørge for, at der bliver ringet til dem” (ibid:13).

Mens Goffman er interesseret i hverdagslivets dynamikker, er vi interesseret i at anvende hans begrebsapparat over det urbane nattelivs ikke-hverdagslige dynamikker, hvilket vi vil gøre i analysen.

4.0 Design og metode

4.1 Dybdegående interviews

Vores studie af unge kvinders brug af byens natteliv er primært baseret på kvalitative, dybdegående interviews, som vi har flest af. Kvalitative interviews refererer i vores opgave til semistrukturerede interviews, der kan være enkeltinterviews men også fokusgruppediskussion (Mason 2006:62). I dette afsnit vil vi dog kun forholde os til det dybdeborende enkeltinterview, hvorefter vi senere vil komme ind på fokusgruppediskussionen.

Et dybdegående interview baserer sig på en face-to-face interaktion, som tager form som en konversation eller dialog (*conversation with a purpose*) på baggrund af de emner og temaer, der er opridset i interviewskemaet.

Interviewet er i dag et gennemgribende uvægerligt faktum, som vi må forholde sig til i stort set alle livets facetter, og der er således mange samfundsvidenskabelige forskere som f.eks. Denzin, der argumenterer for, at vi lever i et interviewsamfund (Denzin 2001:23).

I vores kvalitative optik er viden situeret og kontekstbestemt, og vi er derfor opmærksomme på, at der bliver fokuseret på de relevante kontekster, for således at producere dyb og situeret viden. Vi er af den opfattelse, at viden bliver rekonstrueret igennem dialogen og interaktionen i interview, og vi ser derfor interviewene som værende en rekonstruktion af viden fremfor en egentlig konstruktion eller udgravning af den (Denzin 2001:24f; Mason 2006:62f). Dette skyldes at vi som

hermeneutikere aktivt bruger vores forforståelse til at fortolke informanternes fortolkning af deres egen verden, og dermed rekonstruerer vi viden.

4.2 Fokusgrupper

Et fokusgruppeinterview er et kvalitativt interview, hvor et antal deltagere (typisk 3-12)⁵, udvalgt af forskeren, diskuterer udvalgte temaer i ledtog med en moderator, der har til opgave at fastholde diskussionen indenfor temaerne (Kitzinger & Barbour 1999:8).

Fokusgruppemetoden er i sin enkelthed en gruppediskussion, som har til formål at udforske et specifikt sæt af spørgsmål og tematikker. Den er unik indenfor samfundsvidenskaberne, da den giver mulighed for at kombinere muligheden for interviews om forskellige udvalgte temaer, samtidig med at den giver adgang til at observere og analysere den sociale interaktion, der opstår i forbindelse med den sociale sammensætning af mennesker. Netop denne sociale interaktion i fokusgruppe står centralt i metoden (Demant 2006:131).

Fokusgruppemetoden har genstandssensitiviteten i forhold til at forstå kulturelle fænomener som sin styrke. Metodens styrke er dog samtidig også metodens begrænsning. Ønskes der fra forskerens side indblik i en enkelt persons individuelle biografi samt (ofte forudindtagede) meninger og holdninger til et bestemt socialt fænomen, er enkeltinterviews meget hensigtsmæssige. Fokusgruppen er altså begrænset i sin evne til at sige noget om den enkelte deltager i fokusgruppen, og denne metode vil således være et fejltagtigt valg, da respondenten ikke vil forholde sig til eller svare på spørgsmålet i dette forum, som det ville i et sociologisk dybdeinterview (kilde).

Fokusgrupper er derimod ideelle, når forskeren vil have indblik i gruppedynamikker og deltagernes selvpræsentationer, samt måden hvorpå holdninger konstrueres og udtrykkes i den givne kulturelle og sociale kontekst. Fokusgruppemetodens grundlag er således, at gruppens diskurs samt de interaktioner, diskussioner, magtkampe mm., der opstår i den igangværende sociale interaktionsproces, er konstituerende for de enkelte deltagers udsagn i fokusgruppen (Kitzinger & Barbour:10; Demant 2006:134ff).

Grundlaget for datagenerering er således eksplicit brug af gruppeinteraktionen (Kitzinger & Barbour 1999:3ff). Man kan altså sige, at fokusgruppens tilsyneladende svaghed eller begrænsning indeholder og omdannes til metodens styrke, og mange fremtrædende eksperter indenfor kvalitativ

⁵ Diskussionen omkring hvor stort antallet af deltagere i et fokusgruppeinterview er ofte meget didaktisk. Der findes ligeledes mange forskellige standpunkter blandt sociologiske forskere om dette, men majoriteten foretrækker at arbejde med 5 eller 6 deltagere, mens andre sætter tallet helt ned til 3 deltagere – den præcise komposition og sammensætning af deltagere er dog oftest et produkt af omstændigheder fremfor planlægning (Kitzinger & Barbour 1999:8).

forskning er af den holdning, at fokusgruppen er et fremragende supplement til enkeltinterviews, da man igennem triangulering af forskellige (supplerende) fremgangsmåder og metoder kan opnå en bedre og dybere forståelse af det undersøgte fænomen samtidig med, at det bidrager til en større grad af kvalitetssikring af den indsamlede empiri. Fokusgruppeinterviews rummer altså utrolig store potentialer, men bør dog bruges med varsel, da metoden ligeledes er åben for en uhensigtsmæssig brug. (ibid:1f).

Den måde forskeren vælger at sammensætte og forme sine fokusgrupper på er afgørende for den viden, der produceres om det givne fænomen, og forskeren har således en unik mulighed for at sammensætte særlige erkendelsesmæssige rum og har dermed muligheden for, at sætte rammerne om den viden, der produceres (Demant 2006:137).

4.3 Feltobservation

Ved feltobservation genererer vi data, hvor vi som forskere er en del af forskningsfeltet. Vi kan observere de dynamikker, (adfærds)mønstre, interaktioner mm., der udspiller sig i feltet (Mason 2006:84). Vi har anvendt feltobservation på forskellige barer og natklubber en torsdag aften på Nørrebro og Indre By.

I jagten på forståelse af kvinders oplevelse af nattelivets og kærligheden særlige karakter, har vi lagt fokus på det kvalitative aspekt. Dette er ikke kun et spørgsmål og metode, men også et spørgsmål om karakteren af vores genstandsfelt. Forholdet mellem det implicite og eksplicite er et vigtigt aspekt af opgaven. En ting er, hvad vores informanter siger, noget andet er, hvad de rent faktisk gør. Det er dette forhold, feltarbejdet gerne skulle bidrage til at belyse. Baggrunden for dette misforhold bunder ud i en videnskabelig differentiering af viden – mellem en talt viden og en tavs viden. I det sociale ligger indlejret en lang række regler og normer, som skal overholdes, og som i det store hele bliver overholdt. Doxa⁶, som Bourdieu ville kalde det, er på mange måder et forbløffende fænomen – tænk bare på de millioner af habitus, som hver dag er med til at opretholde den sociale koreografi⁷. Denne koreografi kan kun opretholdes, hvis de enkelte agenter er enige (bevidst eller ubevidst) om at spille deres rolle (Hastrup 2005:38). Det er netop denne koreografi, feltarbejdet gerne skulle afdække, og spørgsmålet bliver så for forskeren, hvorvidt denne skal være observerende deltager eller deltagende observatør. I vores tilfælde blev det en flydende grænse mellem de to, da vi med vores blotte tilstedeværelse med et blev en del af spillet (folk så på os,

⁶ Feltets (dominerende) regler (Bourdieu 1997:157)

⁷

sendte signaler etc.) og da feltets doxa allerede lå indlejret i vores habitus. Vi oplevede således flere gange, at vi ufrivilligt blev inddraget i spillet, da kvinder forsøgte at komme i kontakt med os, men at vi blev fastlåst i vores rolle som observatør – skulle vi gøre noget ved det, og sætte resten af observationen på spil, men dermed også få større erkendelse af de signaler, der blev sendt – eller skulle vi ikke? Om hvorvidt kvinderne så reelt ville i kontakt med os, eller om det var vores forforståelse, der spillede os et pus, forbliver et sødt mysterium.

Som deltagere i feltet havde vi i sinde at komme så tæt på det studerede som muligt, for hermed at få en så god og dyb forståelse af feltet som muligt. Samtidig var vi dog opmærksomme omkring at undgå at forårsage ”*triggering reactivity*”, ved at ændre den setting, der er i feltet, igennem vores tilstedeværelse (Hung & Duff 2002:190). Vi havde dog også en rolle som observatører i feltet, hvorved vi, igennem opretholdelsen af en vis distance, havde fordelen ved at have større objektivitet, mindre reaktivitet samt et bredere perspektiv, som ikke er muligt at opnå som deltager (ibid:190). Vi forsøgte at overkomme dette dilemma ved at det ene gruppe-medlem antog rollen som deltagende observatør, mens den anden antog rollen som observerende deltager – rollefordelingen var dog ikke fasttømret; vi skiftede roller undervejs, hvilket blev gjort med henblik på at undgå at udvikle et bestemt ”mind-set” og grundet hensynstagen til de allerede etablerede relationer i feltet. Ved at gøre brug af denne strategi fik vi en dyb forståelse af feltet igennem rollen som deltagende observatør, mens vi ligeledes fik en et bredere perspektiv og større objektivitet igennem rollen som observerende deltager; vi fik således et mere komplet billede af feltet samtidig med at vi igennem de skiftende roller fik komplementeret hinandens styrker og svagheder (ibid:195).

Hvis man forholder sig til den analytiske etnografis syv forslag (type, frequency, magnitude, structure, process, cause, consequence, agency) (Huberman & Miles 2002:143f), blev vores feltarbejde fokuseret mod *process*, altså de artefakter og ”skemaer”, som de enkelte agenter handler igennem. Agency har i denne sammenhæng ikke været interessant, vi kendte allerede den mandlige agens i nattelivet – vi var en del af den. Ligeledes blev den feminine agens fundet gennem interviews. I henhold til vores teori om medierende artefakter blev vores feltarbejde fokuseret mod at finde disse artefakter mellem habitus og struktur. Bordfodbold er et af disse artefakter, en ting som går tværs af diverse distinktive træk, og giver anledning til samme type adfærd.

Med deltagelsen i og observationen af feltet har vi haft muligheden for at generere multidimensionel data omkring de sociale interaktioner og mønstre, der udspillede sig i feltet, fremfor udelukkende at basere vores viden om feltet på informanternes retrospektive beretninger og

deres evne til at italesætte og formulere deres version af dynamikker, der udspiller sig i feltet (Mason 2006:85f). Det er dog nødvendigt at slå fast, at vi ikke er af den opfattelse, at informanternes retrospektive beretninger er inadækvate – vi er tværtimod, jf. vores hermeneutisk videnskabsteoretiske position, af den opfattelse, at disse beretninger er essentielle og bærende elementer af vores forståelse og fortolkning af feltet, hvor disse beretninger i samspil med vores forforståelse danner rammen omkring vores forståelse og fortolkning af feltet. Vi er af den opfattelse, at vores feltobservation er givtig og hensigtsmæssig at gøre brug af, eftersom vi igennem denne fik nærstuderet miljøet omkring nogle af de barer og natklubber, som bliver nævnt i interviewene, samtidig med at vi havde fokus på studiet af de artefakter mellem habitus og struktur, der er medierende for meget af den sociale interaktion, der udspiller sig i det urbane natteliv.

4.4 Dominans igennem dialog og interviews

Kvalitative interview er ofte blevet anset som værende en demokratisk emanciperende form for social forskning og er af nogle blevet refereret til som værende dialog mellem to parter. I det følgende vil vi undersøge, hvorvidt kvalitative interviews er demokratisk emanciperende form for social forskning, som fungerer som den almindelige borgers talerør.

Etableringen af tillid mellem forskeren og interviewpersonen er et af de vigtigste elementer for forskeren. Forskeren forsøger at skabe en tæt og personlig omgangsform ved at tilnærme sig informanten på en blid og charmerende vis, for hermed at få indblik i informantens livsverden samt viden, der under normale omstændigheder ikke ville komme til overfladen. Denne form for tilnærmelse er dog blevet kritiseret for at virke som en Trojansk hest, hvor informantens ydre barrierer bliver brudt, hvorefter denne afslører og deler ud af intime informationer til en fremmed, hvilket informanten kan komme til at fortryde bagefter (Kvale 2006:481f).

Kvale opponerer imod at definere kvalitative interviews som dialog. Et kvalitativt interview er en samtale med et bestemt formål om at opnå viden om et eller felter, mens dialog derimod er en fælles bestræbelse, hvor to ligeværdige parter igennem samtale forsøger at opnå enighed om nogle fælles principper (ibid:483). Definitionen af kvalitative interviews som dialog er derfor stærkt misvisende, da interviewet udelukkende tjener den ene parts interesse om at opnå indsigt og viden omkring den anden parts livsverden.

Det kvalitative interview er således ikke en dominansfri og åben dialog mellem to ligeværdige parter, men derimod i høj grad udtryk for et hierarkisk forhold med en asymmetrisk magtfordeling mellem interviewer og informant; det er kendetegnet ved en en-sidet og instrumental dialog, hvor

informanten bliver udspurgt indtil interviewerens har opnået sine (forsknings) interesser, samtidig med at interviewerens har monopol på fortolkningen af interviewet⁸.

Denne asymmetriske og forskudte magtfordeling i interviewsituationen bestrider dog ikke værdien og brugen af det kvalitative interview til frembringelse af viden (Kvale 2006:496), men den rejser dog nogle konceptuelle, metodologiske og især etiske overvejelser, som man skal gøre sig i forberedelserne til interviewet, men også under interviewet såvel som efter interviewet og det efterfølgende fortolkningsarbejde. Det kvalitative interview fordrer således nogle etiske refleksioner, som vi i det følgende vil foretage.

4.5 Etik

Vi er opmærksomme på, at der har været mange og anderledes bestemmelser af etikken gennem tiden. Følgelig ved vi, at enhver etik eller moralfilosofi funderer på et unikt menneskesyn (Hastrup 2009:10). Forskningsetikken implicerer en vis kompleksitet og kontekstafhængighed, idet den afhænger af hver enkelts særlige verdensbillede og vidensinteresser som fortolkere af verden (ibid:10). Vores etiske udgangspunkt er, at vi er bevidste om, at al forskning er positioneret. Vi er derfor opmærksomme på, at man ikke kan se verden fra alle steder på engang, og omvendt kan vi heller ikke se verden fra ingen steder (ibid:299).

På den ene side er vi engagerede og forsøger med indlevelse at sætte os ind i pigernes livsverden, men på den anden side er vi opmærksomme på, at der under interaktionen mellem os i forskerrollen og dem i informantrollen forekommer en gensidig udveksling og påvirkning (ibid:299).

Pigerne konfronteres med spørgsmål, som de måske ikke har taget stilling til før, og disse spørgsmål opfølges af andre nogle gange tilbunds gående og andre gange kritiske spørgsmål om temaer, som de måske ”føler sig presset” til at besvare, som de måske ikke har tænkt over eller måske ikke ville dele med os, hvis ikke vi var i ”forskerrollen”.

Vi er ikke blinde for, at vores samfundsvidenskabelige forskning af informanternes byliv og ageren er uadskillelig fra etikken i kraft af, at det er en praksisorienteret videnskab. Dermed indeholder vores analyse af informanternes ageren også potentialet for vurderinger forbundet med det. Følgelig er vi positioneret op ad Høffdings perspektiv om, at både samfund og moral er underlagt en praktisk videnskabelig synsvinkel (ibid:14ff).

⁸ Nogle forskere forsøger at minimere sin dominans og fortolkningsmonopol overfor feltet ved at indgå i en dialog med informanterne, for herved at opnå validitet ved at give sin fortolkning tilbage til informanten for hermed at udvikle en fælles fortolkning (Kvale 2006:485).

Vi har ikke indtrådt feltet med henblik på at udstede vores egne værdidomme, men ved nærmere refleksivitet er det gået op for os, at vi ej kan undgå at tage stilling og bedømme på feltet. Dette skal ses i lyset af vores ovenstående konstatering om den gensidighed, der ligger i udvekslingsforholdet mellem forsker og interviewpersonen, men her vil vi også fremhæve, at vi anerkender Bourdieus pointe om, at vi har antagelser og implicitte fornemmelser i tilgang til feltet, og at vi retter os mod det i en position indefra feltet og ikke udefra. I vores optik er det videnskabeligt umuligt at se verden udenfor verden (ibid:16f).

I vores kvalitative tilgang har vi valgt at bestræbe os på at få hele feltet med i dens totalitet. Deraf valgte vi at iværksætte alle tilgængelige teknikker af både interviews, fokusgruppediskussion og feltstudier af diverse lokaliteter i byrummet for at indfange indsigter, vi ikke kunne tilvejebringe via en teknik alene. Vores grundtanke var at studere informanternes livsverden ud fra et helhedsperspektiv. Dette valgte vi i forlængelse af Marcel Mauss begreb om mennesket som en enhed af biologi, psykologi og socialitet (ibid:18).

I vores tilgang til feltet er vi agtpågivende overfor det faktum, at det stof, vi arbejder med, er sociale fællesskaber, søgen efter kærlighed, venindeforhold mm. af usynlige og u håndgribelige størrelser. Følgelig ved vi, at det u håndgribelige ikke kan måles eller tælles, samt at vores samfundsvidenskabelige praksis er underlagt en særpræget metode, som feltarbejdet afføder. Kvinderne, vi har arbejdet med, vil angiveligt være mærket af vores interviews og fokusgruppediskussioner i den forstand, at de ændrer tankerækker og forklaringer efter vores arbejde med dem i forhold til en sammenligning med før. Denne formskiftet af vores studieobjekter (de unge kvinder), som kan henvises til, at de også selv er subjekter og observerbare kendsgerninger udfordrer den klassiske forestilling om forholdet mellem objekt og subjekt og nedbryder den traditionelle antagelse om objektivitet (ibid:17).

Eftersom at objektivismen i klassisk forstand ikke er applicerbar i denne kontekst, og at videnskabelige resultater altid vurderes uagtet deres metriske eller ikke-metriske natur, er vi opmærksomme på, at disse vurderinger har karakter af at være metodologiske vurderinger. Dermed bliver resultaterne, vi har opnået, ikke klassificerede som sande absolut eller objektivt set, men gode eller mindre gode, eftersom vurderingen ikke er, hvorvidt de lever op til direkte at afspejle samfundets natur Dette skyldes at kvindernes byliv og søgen efter kærlighed ikke findes som natur, idet de er u håndgribelige størrelser. Så sandheden i vores undersøgelse skal måles i forhold til dens

konkrete konsekvenser, og hvorvidt vi på overbevisende vis har haft held med at indlejre vores erfaring med informanterne i en almen diskussion (ibid:25ff).

Vi opfatter ikke vores informanter som passive objekter for vores undersøgelse, men snarere som aktive subjekter, der interagerer med os i en samtale og social situation (ibid:299).

På den ene side sætter vi vores interviewpersoner på begreb, og dermed objektiverer vi dem. På den anden side realiserer vi et kendskab med dem som individer, og dermed anerkender vi deres menneskelige selv og deres status som enestående subjekter, som vi har respekt for uagtet vore egne værdidomme (ibid:299f).

I det følgende vil vi gøre rede for de forskellige former for triangulering samt i hvilket omfang vi gør brug af det.

4.6 Triangulering og validitet

Mange samfundsvidenskabelige forskere advokerer for, at et socialt fænomen bør studeres fra så mange metodologiske perspektiver som muligt i en kombination, der muliggør en så begrundet og valid fortolkning af fænomenet som muligt. Ved at gøre brug af triangulering kan man overkomme nogle af de problemer, som den respektive metodes begrænsninger forvolder, samtidig med at man får et mere nuanceret indblik i det undersøgte fænomen (Denzin 1989:234ff).

Den konventionelle forståelse af triangulering er brugen af forskellige metoder i studiet af det samme objekt, men triangulering er mere end blot dette. Der findes således en række former for triangulering. For at opnå størst mulig kvalitets- og validitetssikring har vi i sinde at gøre brug af de forskellige former for triangulering indenfor rammerne af det mulige.

En af de former for triangulering, vi – i videst muligt omfang – har gjort brug af, er teoritriangulering, hvor vi gør brug af teorier med forskellige (komplementære såvel som modstridende) perspektiver som redegjort. Hermed opnår vi forskellige perspektiver på det samme fænomen, hvilket styrker og nuancerer vores indblik i og fortolkninger af dette fænomen.

En anden form for triangulering, som vi har gjort brug af er forskertriangulering, som går ud på, at man, under observationsstudier, udsender flere observatører i feltet fremfor én. På denne måde formindsker vi de potentielle bias, der kan opstå fra én person (ibid:239). Grundet begrænsninger havde vi dog kun mulighed for at udsende to observatører til feltet, men vi er stadig af den opfattelse, at vi herigennem har formindsket de potentielle bias, der kan opstå fra én person. Hermed fik vi et mere komplet billede af feltet samtidig med at vi igennem de skiftende roller fik

komplementeret hinandens styrker og svagheder.

Den sidste form for triangulering, vi har gjort brug af er metodetriangulering.⁹ Vi har valgt at gøre brug af ”between-method” triangulering, da vi er af den opfattelse, at vi igennem brugen af forskellige metoder vil være bedre i stand til at få indblik i vores studier. Rationalet i brugen af denne form for triangulering er, at de forskellige metoder har deres styrker såvel som begrænsninger, og ved brug af dem sammen kan vi opnå en komplimenterende effekt.

I vores studier har vi gjort brug af både deltagerobservation, enkeltinterview og fokusgruppediskussioner, hvor enkeltinterview har været det bærende metodiske værktøj, mens deltagerobservationen og fokusgruppediskussioner har fungeret som supplerende og komplementerende værktøjer, som dog har bidraget til studiet ved at give muligheden for at knytte flersidige perspektiver på genstandsfeltet. Vi er bevidste om, at de forskellige metoder har deres styrker såvel som begrænsninger, hvilket vi aktivt har draget nytte af.

Dybdegående interviews er ideelle, når vi vil have indblik i den enkelte informants livsverden i spændingsfeltet mellem seksualitet og kærlighed, mens fokusgruppediskussioner er fordelagtige, når vi vil have indblik i gruppedynamikker og måden hvorpå holdninger konstrueres og udtrykkes i den givne kulturelle og sociale kontekst samt hvordan de enkelte deltageres udsagn er konstitueret af de interaktioner, diskussioner, magtkampe mm. Ved at gøre brug af disse metoder har vi således fået indblik i de enkelte informanternes livsverden samtidig med at vi har fået muligheden for at undersøge gruppedynamikker – alt sammen på baggrund af informanternes egne retrospektive beretninger. Sidst men ikke mindst har vi gjort brug af feltobservationer, hvormed vi har genereret data omkring de sociale interaktioner og mønstre, der udspiller sig på feltet, fremfor udelukkende at få denne viden på baggrund af informanternes italesættelse af disse. Ved at gøre brug af en omfattende metodetriangulering har vi således øget kvalitetssikringen og validiteten af vores projekt (Denzin 1989:234ff).

I vores refleksioner over truslerne imod validiteten af vores undersøgelse har vi forsøgt at tilvejebringe forskellige foranstaltninger, som vi i det kommende vil redegøre for. For det første har vi valgt piger med forskellige baggrunde, målt på alder, præferencer vedr. valg af steder at tage hen i byen, bopæl, samt ikke mindst skolemæssige baggrunde. Når det er sagt, så har vi ikke kunnet lave feltobservation på alle diskoteker og natklubber, hvilket kan tænkes at være en svaghed set ud fra et

⁹. Der er to former for metodetriangulering: 1) ”within-method” triangulering, hvor der med udgangspunkt i én metode udvikles forskellige strategier for studiet af et fænomen, og 2) ”between-method” triangulering, hvor flere metoder bruges sammen i studiet af et fænomen.

repræsentativitetsperspektiv (Maxwell 2002: 52). Men her vil vi argumentere for, at en kvalitativ undersøgelse som vores modsat de kvantitative undersøgelser ikke er designet til at lave systematiske generaliseringer til et bredere publikum (ibid: 53).

Vi har selvfølgelig haft til hensigt at indfange de givne variationer i adfærdsmønstrene, der måtte være mellem pigerne, og derfor har vi udvalgt forskellige piger. Desuden har vi udvalgt forskellige steder for at lave feltobservationer med henblik på at observere, om der er forskellige distinktive træk og variationer i social kodeks. Men omvendt har vores sampling været funderet på noget meningsfuldt og noget teoretisk og ikke en tilfældig sampling, der tilsigter statistik repræsentativitet, som man gør i kvantitative metoder (ibid: 53).

Vi er som kvalitative forskere ude efter en kontekstbestemt viden. Derfor er en speciel viden om en speciel gruppe af udvalgte piger, mere meningsfuldt og interessant end en given ekstern generaliserbar viden. Vi er ikke interesserede i at opnå sande konklusioner omkring en ekstern population eller alle diskoteker og natklubber i nattelivet set med statistiske øjne – for os er den interne generaliserbarhed mere vigtig og eftersøgt, netop fordi vi søger efter speciel og kontekstbestemt viden. I forlængelse af den interne generaliserbarhed er vi opmærksomme på, at interviewmetoden kan have nogle svagheder, såsom at interviewpersonerne kan have nogle perspektiver som ikke er kommet ekspressivt nok frem i interviewet. At interviewpersonens holdninger alene udtrykker interviewsituationen (ibid: 54). Vi har også redegjort for det forhold og samspil, der udspiller mellem interviewperson og interviewer jf. afsnit 4.4. Derfor mener vi også at fokusgruppediskussionen og feltobservationerne har bidraget med indsigter som vi ikke kunne have været foruden.

4.7 Analysestrategi

Vi har valgt en abduktiv analysestrategi, som ligger i forlængelse af vores hermeneutiske videnskabsteoriske standpunkt; vi har altså en dialektisk analysestrategi, hvor vi opløser dikotomien mellem induktiv og deduktiv, ved at anvende en deduktiv analysestrategi parallelt med at vi er åbne overfor induktive indfaldsvinkler¹⁰.

¹⁰ Induktive analysestrategier er kendetegnet ved et nedefra-perspektiv, hvor fænomener anskues og analyseres med afsæt i informanternes erfaringer og oplever heraf, og man er således loyal overfor informanterne, ved at det er stemme og holdninger, der er afgørende (Olsen 2002:107ff). Ydermere fordrer induktive analysestrategier at man arbejder i en proces, hvor man går fra det specifikke (observationerne) til generelle fremstillinger (forklaringerne) (Olsen 2002:112). Deduktive analysestrategier forudsætter en teoretisk eller anden form for eksplicit forforståelse, som fungerer som analytisk ledetråd. Ved deduktive analyser er afsættet i større eller mindre omfang konceptuelt a priori, men det er dog ikke uden empirisk sensitivitet, eftersom denne a priori teori er fleksibel og modificeres som en integreret del af analyseprocessen (Olsen 2002:114ff; Mason 2006:180).

I vores abduktive analysestrategi er teori, datagenerering og data analyse udviklet simultant i en dialektisk proces, hvor vi bevæger os frem og tilbage mellem informanternes udsagn, vores forforståelse samt bredere samfundsmæssige forklaringer. Følgelig er informanternes udsagn og vores forforståelse i samspil, hvilket falder i god tråd med den hermeneutiske cirkel, som fordrer en bevægelse mellem delene og helheden samt større samfundsmæssige forklaringer i en kontinuerlig proces, som tilsigter en horisontsammensmeltning.

4.8 Udvalgelse af informanter

Hoveddelen af vores informanter er mellem 17-20 år. Udover disse har vi valgt en enkelt lidt ”ældre” kvinde på 29 år. Dette gjorde vi for at få et lidt mere ”erfarent” perspektiv på nattelivet. Alle vores informanter er indrulleret i gymnasiesystemet eller har lige afsluttet det. De enkeltes livshistorier og fremtidsperspektiver er derfor meget ens. Ligeledes giver det et vist overlap i de forskellige barer og diskoteker vores informanter besøger. De kommer alle fra middelklassen eller derover og er alle etnisk danske. Vi har bevidst valgt piger fra flere forskellige gymnasier, fordi man kunne forestille sig, at der ville ske en vis kollektiv socialisering i forhold til natteliv på et enkelt gymnasium. De forskellige gymnasier giver således også en geografisk spredning, som kunne eliminere nogle iboende fejl, som ”nærhed” i faktor for valg af bar eller diskotek. Ca. halvdelen af dem var i et forhold og ca. 1/3 af deres forældre var skilt.

4.9 Præsentation af interview- og fokusgruppeguide

I det følgende vil vi præsentere vores guides til de dybdegående enkeltinterviews samt til fokusgruppen, hvor vi vil præsentere deres respektive indhold og struktur samt overvejelserne bag disse.

4.9.1 Interviewguide

Vi har udformet vores interviewguide semistruktureret, således at det for informantens vedkommende ikke føles som en ”*conversation with purpose*”, mens vi i realiteten har en række temaer, emner og spørgsmål, som vi vil berøre, og som på forhånd er struktureret (Mason 2006:67); denne struktur er dog ikke helt fasttømret, og vi stiller løbende uddybende spørgsmål til det af informanten ytrede samt evt. temaer, der bringes på banen af informanten.

Vi har udformet vores interviewguide således, at vi lægger ud med en kort briefing omkring formålet med interviewet og tematikker, der vil berøres, samtidig med at vi forsikrer informanterne om, at deres udtalelser vil blive fuldstændig anonymiseret og udelukkende vil bruges som led i dette projekt, som ikke vil offentliggøres.

Dernæst påbegynder vi det egentlige interview med de formulerede spørgsmål, hvor vi konstant er følsomme omkring opretholdelsen af et passende og velegnet fokus på de temaer og emner, der er konstrueret med afsæt i vores forskningsspørgsmål. Vi har i udformningen af interviewguiden været opmærksomme på, at spørgsmålene og temaerne er relateret til informanternes omstændigheder og oplevelser på baggrund af den forhåndsviden, vi har om dem¹¹; vores spørgsmål afviger således en smule fra person til person på baggrund af f.eks. deres alder og civilstatus – disse afvigelser influerer dog ikke besvarelsen af vores problemformulering og ej heller vores forskningsspørgsmål og er i virkeligheden særdeles givtige eftersom vi hermed opnår præcision og indblik i nogle af de forhold, der er karakteristiske for lige præcis denne informant. Herudover har vi ihærdigt forsøgt at opretholde interviewets flow for at give informanten oplevelsen af en naturlig samtale fremfor at besværliggøre det, samtidig med at vi har været følsomme omkring de etiske såvel som moralske aspekter af spørgsmålenes udformning (Mason 2006:74).

4.9.2 Fokusgruppeguide

I vores fokusgruppediskussion lægger vi ligeledes – som vi gjorde med det dybdegående enkeltinterview – ud med en kort briefing formålet med interviewet, temaer og forsikring omkring anonymitet. Derudover gør vi dem opmærksomme på, at det ikke er et klassisk interview, men at der blot udstikkes nogle temaer og emner af moderation og at de derfor indbyrdes skal diskutere disse. Omdrejningspunktet for temaerne i fokusgruppediskussionen er de unge kvinders forhold til kærlighed, det urbane natteliv samt deres ideelle, (fremtidige) partner. I udformning af spørgsmålene såvel som under selve diskussionen er vores opmærksomhed rettet mod at få indblik i de gruppedynamikker, magtkampe og interaktioner, der udspiller sig i diskussionen, og på hvilken måde disse er konstituerende for de enkelte informanternes udsagn i gruppen.

4.10 Interviewsetting

Vi forsøgte at bestræbe os på, at vores interviews og fokusgruppediskussion blev foretaget i et miljø, vores informanter var vant med og komfortable i (eksempelvis et ledigt lokale på informanternes uddannelsesinstitution). Herudover var vi også opmærksomme på, at udvælge et sted, hvor der ikke var eksterne forstyrrelseslementer¹².

¹¹ Skriv evt. lidt overordnet omkring hvilken baggrundsviden vi har og hvordan denne viden er opstået.

¹² Der var dog et tilfælde med et interview i den café, informanten arbejdede i, hvor der var nogle forstyrrelseslementer. Grundet en misforståelse i aftalen var vores informant nødsaget til at ekspedere kunder under interviewet. Det var dog ikke et kæmpe problem, eftersom det var en stille dag i caféen, og at interviewet hermed kun blev afbrudt en enkelt gang.

Ved dybdeinterviews var vi en interviewer og en observatør til stede. Intervieweren stod for at stille spørgsmålene til informanten, mens observatøren var at observere interviewets dynamik udefra og evt. komme med komplementære spørgsmål, hvis det var nødvendigt. Ved vores fokusgruppediskussion var vi ligeledes to forskere til stede. Den ene havde som funktion at være moderator for diskussionen, mens den anden forsker observerede dynamikken i fokusgruppen. Herudover er det værd at bemærke, at vi har udført forskertriangulering under interviewene for at sikre en bedre validitet, hvilket også er benævnt i afsnit 4.6 om triangulering.

4.11 Transskription

Vi har lydoptaget alle vores interviews, hvorefter disse er blevet nedfældet på skrift. Vi har valgt, at forskeren selv transskriberer det interview, som vedkommende har foretaget, eftersom denne har indgående kendskab til interviewkonteksten. Dette gør det mere hensigtsmæssigt når der foretages de bedømmelser og fortolkninger af interviewet, som en transskription er udtryk for (Mason 2006:77; Kvale & Brinkmann 2010:43). Vi har været opmærksomme omkring at notere og nedfælde evt. gestikulationer i form af grin, smil, foruroligende mimik mm. i transskriptioner, da disse er pejlemærker for den kontekst, hvor det transskriberede er blevet udtalt, ligesom det ikke er muligt at komme med en ren objektiv beskrivelse af den sociale kontekst (Mason 2006:149).

Transskriptionsnøglen og transskriptionerne findes i bilagene.

5.0 Analyse

I det følgende vil vi, med afsæt i vores teori og empiri, analysere fokusgruppeinterviewet samt nattelivet som udveksling af symbolske goder, det urbane nattelivs karakteristiske træk og den uhåndgribelige kærlighed.

5.1 Analyse af fokusgruppeinterviewet

5.1.1 Hvem besidder magten?

Et af de vigtigste elementer, man bør tage højde for i analysen af fokusgrupper, er de forskellige sociale positioner og magtrelationer i gruppen og hvilken effekt disse har på deltagernes respektive udsagn. En af de vigtigste faktorer for hvem, der opretholder en dominans og positionerer sig magtfuldt i gruppen, er kendskab til feltet, som i dette tilfælde er byen, seksualiteten, intimiteten og kærligheden i byen samt dens natteliv. Dette er et gennemgående træk i fokusgruppen, hvor det tydeligt kommer til udtryk, at Julie og Camilla har flere erfaringer og større kendskab til byens natteliv, herunder seksualiteten og intimiteten i den, hvilket er udslagsgivende for positioneringen

og magtrelationerne i gruppen. Elizabeth deltager dog også aktivt i diskussionen – også på områder, hvor hun ikke har lige så stor erfaring og kendskab som de andre – men det er dog oftest indslag af mere overordnet og ikke-personlig karakter.

En anden faktor er de sociale positioner, de besidder til dagligt, og som overføres til fokusgruppen. Det er ret symptomatisk for fokusgruppediskussionen, magtforholdet er forskudt i retningen af Camilla, og at det er hende, der forsøger at tage teten og fastsætte retningslinjerne for diskussion, mens Julie i de fleste tilfælde indskyder med bekræftende kommentarer til Camilla udsagn. Dette efterlader indtrykket af, at det er Camilla, der ligeledes er retningsbestemmende i de daglige interaktioner.

Elizabeth underkaster sig ikke dominansforholdet på samme måde og har generelt nogle holdninger og følelser, der modstrider de andres (hvilket vi vil komme ind på nedenfor), hvilket peger i retningen af, at hun ikke er en del af den venindegruppe, som Julie og Camilla er en del af.

5.1.2 Går en ordentlig mand i skjorte?

Under diskussionen forelægger vi interviewpersonerne for et spørgsmål om deres idealpartner og om nogle karaktertræk forbundet med ham. Elizabeth lægger ud med, at den ydre fremtoning i form af beklædning (i dette tilfælde en skjorte) er utrolig vigtig, hvis man er en ordentlig mand. Dette synspunkt bliver stærkt anfægtet af de andre i diskussionen. Det er ret symptomatisk for fokusgruppediskussionen, at et udsagn forelægges af en person, hvorefter den undervejs revideres og nuanceres i henhold til den diskurs, der hersker i gruppen, hvilket kommer til udtryk i den netop bemeldte diskussion, hvorfra vi vil præsentere et udsnit:

- Elizabeth: *Det synes jeg faktisk. Hvis man er sådan en ordentlig mand, så går man i skjorte!*
- Julie: *Ej!*
- Camilla: *Det skal man da ikke! Det bliver alt for stramt.*
- Elizabeth: *Man skal kunne tage ham med hjem til sine forældre. Nydelig og se på.*
- Camilla: *Ja, det kan man da godt være, men når man er derhjemme, så må man da godt gå rundt i et par joggingbukser.*
- Elizabeth: *Men når man går ud fra døren, skal man da se ordentlig ud.*
- Camilla: *Man kan da godt se lækker ud i et par joggingbukser og en t-shirt.*
- Elizabeth: *Det synes ikke. Nej.*
- Julie: *Man kan også se ordentlig ud i en t-shirt*

- Elizabeth: *Nej, ikke sådan.*
- Camilla: *Ja, det synes jeg også.*
- Elizabeth: *Nej, men nu beskriver vi også den romantiske fyr jo.*
- Julie: *Men han har da heller ikke skjorte på!*
- Camilla: *Nej, jeg ville føle mig alt for uptight. Så ville jeg føle, at jeg også hele tiden skulle vise og gøre op til et eller andet.*
- Elizabeth: *Men det er der jo heller ikke i vejen med noget i et forhold, at man skal leve op til nogle ting..*
- Camilla: *Helt sikkert, men jeg skal ikke gøre det hele tiden. Jeg vil også kunne gå rundt i mine joggingbukser.*
- Elizabeth: *Jo, jo derhjemme, men ikke udenfor. Ej, men det gør jeg faktisk heller ikke selv.*
- Camilla: *Jo, jeg kan da godt tage joggingbukser på i skole*
- Elizabeth: *Men da ikke hjem til dine svigerforældre?*
- Camilla: *Jo, jeg har da mødt dem mange gange jo.*
- Elizabeth: *Ej, det ville jeg ikke.*
- Camilla: *Ej sådan noget – der er jeg kold.*
- Julie: *Du bor der jo også næsten. Altså hvis man ikke er flyttet hjemmefra.*
- Camilla: *Ja.*
- Elizabeth: *Ja, det er jo rigtigt!*
- Camilla: *Også når man sover sammen. Så skal man bare hurtigt op og i bad, inden de alle sammen vågner. Og så bare på med skjorten?*
- Elizabeth: *Der er også forskel nu, og så ham man vil giftes med.*
- Camilla: *Jeg syntes det skal være mere roligt. Det behøver ikke være så stramt (fokusgruppe:80-110)*

I dette udsnit af diskussionen omkring beklædningens betydning kommer det tydeligt til udtryk, at den enkeltes udsagn i høj grad konstrueres, revideres og udtrykkes i henhold til den givne sociale kontekst, og at den igangværende sociale interaktionsproces er konstituerende for de enkelte deltagers udsagn i fokusgruppen. I dette tilfælde kan det være yderst fordelagtigt at indføre et Goffmansk perspektiv. Måden hvorpå den enkelte deltager forsøger at fremføre sig selv og sine standpunkter, og måden hvorpå denne ender med at blive opfattet afstedkommes af en social proces internt i gruppen. Individet i gruppen forsøger at fremføre sig selv og sine holdninger i overensstemmelse med sin egen selvopfattelse og verdenssyn – en social proces som Goffman

kalder *line*. Men den måde hvorpå individet og dets holdninger ender med at blive opfattet på i gruppen, er et resultat af en forhandling af den *line*, som udspilles i gruppen, og denne er ligeledes konstituerende for, hvorvidt individet ser sig nødsaget til at revidere og nuancere sine udsagn og holdninger (Demant 2006:141). Elizabeth lægger ud med at have et standpunkt om, at en ordentlig mand absolut skal være velsoigneret og gå med skjorte – det, som Goffman definerer som *line*. Denne *line* udsættes dog for en intern forhandling i gruppen, hvilket i sidste ende fører til, at Elizabeth må se sig nødsaget til at nuancere og revidere udsagnet til, at det jo er den romantiske fyr, man skal giftes med, som hun omtaler.

I et tilsvarende eksempel deler Elizabeth vandene i gruppen, ved at fastholde, at hun ønsker en mand, der absolut ikke er håndværker, men derimod har en ”ordentlig” uddannelse og et vist intelligensniveau. De andre piger opponerer stærkt imod dette, hvilket dog ikke får Elizabeth til at vige fra sit standpunkt. Det er symptomatisk for fokusgruppediskussion, at Elizabeth har holdninger og synspunkter, der er stærkt modstridende de andre pigers. På baggrund af dette er det hensigtsmæssigt at analysere sammensætningen af fokusgruppen. Blandt forskere er der en del diskussionerne omkring, hvorvidt det er fordelagtigt at have en gruppe, hvor der er homogenitet eller heterogenitet blandt deltagerne. Forskere på området peger på, at en gruppe præget af homogenitet, der har en række fællesnævner og –følelser, oftest er produktivt, mens en gruppe præget af heterogenitet oftest er oplysende (Kitzinger & Barbour 1999:8; Demant 2006:138).

Gruppen er homogen til en hvis grad, eftersom de har en række fællesnævner: de bor alle på Vestegnen, de er jævnaldrende, og de går samtidig i samme klasse på Rødovre Gymnasium. Derudover deltager de også i de samme gymnasiefester, hvorved de kan berette fælles anekdoter fra de festlige begivenheder. Det, at gruppen er præget af en hvis grad af homogenitet, er fordelagtigt og produktivt, eftersom vi herigennem får indblik i nogle af de samfundsmæssige fænomener, der finder sted i byen blandt gymnasieelever.

Gruppen er dog også præget af en hvis grad af heterogenitet, hvor det især er Elizabeth, der skiller sig ud fra de to andre kvinder i fokusgruppen på en række punkter; begge hendes forældre har lange videregående uddannelser (henholdsvis økonomi og statskundskab), mens de andre pigers forældre har korte- eller mellemlange uddannelser, hvilket tydeligt kommer til udtryk i deres distinktive træk, herunder og smag og afsmag, som vi har været vidne til ovenfor. Derudover fester Elizabeth ikke særlig meget i modsætning til de andre piger. Elizabeth skiller sig altså på nogle områder ud fra gruppen holdnings- og følelsesmæssigt, hvilket vi i høj grad opfatter som en fordel, eftersom det

har vist sig, at vi herigennem har fået kanaliseret og mobiliseret en kritik og fået stillet nogle spørgsmålstejn ved nogle af de udsagn og argumenter, der blev ytret i gruppen, samt sociale fænomener, der finder sted blandt nogle unge kvinder i det urbane natteliv.

5.2 Nattelivet som udveksling af symbolske goder

5.2.1 Normer, artefakter og distinktioner

Der ligger ingen fast formel for, hvad der umiddelbart konstituerer et felt. Bourdieu selv er imod en dogmatisk teoretisk tilgang og ligger ingen faste betingelser, så længe det bliver brugt indenfor samme (relationelle) ramme (Bourdieu & Wacquant 1996:83).

At bylivet skulle konstituere sig som et autonomt felt, kan næppe komme som en overraskelse for mange. Det har trods alt en lang række træk, som gør det unikt. Her tænkes ikke kun normer og regler men også rent materielt. Rent tidsligt foregår nattelivet, ja det ligger i ordet – om natten. Baren som virksomhed er således undtaget fra normale regler om åbningstid og underlagt særlige regler. Det betyder åbenbart så meget for samfundet, at man skal ansøge politiet om godkendelse til at gøre det. Selv de natcafeer, som har risiko for en åbningstid med sollys, har således gjort deres bedste for at skærme deres kunder for solens stråler. (Louises og Hong Kong. De nok mest legendariske¹³)

Alkohol, et andet unikt variabel for nattelivets felt, gør ligningen endnu mere kompliceret for sociologien, da den skaber en forvrængning af en persons normale praksis, og derved også risikerer at skabe et misforhold i vores forsøg på at isolere de forskellige træk. Ligeledes udgør alkoholen en faktor, som gør det svært umiddelbart at finde distinktive træk, som vores informant Julie sagde vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt udseende spillede en rolle i byen: *”Ja, men det er jo ikke sådan udseende. Altså, dem vil jeg ikke snakke med fordi... Den ryger lidt, når man drikker”* (fokusgruppe: 90-92).

Mange af vores informanter havde faktisk utroligt svært ved direkte at sætte ord på, hvilke fyre de ville have og hvorfor, og Anne Sofie angav det som værende ”tilfældigt” (Anne Sofie: 148-150). Denne flydende og dynamiske karakter gør det enormt svært at opstille en symbolsk orden for omgang i det sociale felt, vi kalder nattelivet. Denne dynamiske karakter ses også i det faktum, at mange af vores informanter opererer relativt frit mellem de forskellige distinktive barer (hvilket vi vil vende tilbage til senere). Derfor har vi udover Bourdieu også inddraget elementer fra Goffmans

¹³ Hong Kong er en natcafe i Nyhavn og Louises er en natcafe på Nørrebrogade. De åbner kl. 02:00 og holder åbent indtil ud på formiddagen.

dramaturgi og begreber fra Baumann, for at indfange aspekter som vi ikke kan afdække med et perspektiv alene.

Da opgaven er skrevet af mænd om kvinder, med kvinder som fokus og kvinder som informanter, antager den også en atypisk karakter. Det kan antages at der er et dialektisk forhold i relationen mellem den feminine informantvinkel og den maskuline forskervinkel. Det problematiske kan være, at vi risikerer at anlægge en kodning baseret på vores egen forståelse af det social-kønslige spil. Derfor vil vi omend kort berøre det kønsteoretiske i en perspektivering af det kønslige, set fra Simone de Beauvoirs optik.

5.2.2 Felt

Da feltet, i Bourdieus optik, ikke har nogen a priori eksistens, bliver vi nødt til at konstruere det ud fra de informationer, vi får fra vores informanter. Dette gøres udover, at inddrage de logiske materiale særegne træk (som tid og lov, nævnt i indledningen) ved at analysere de sociale kampe der opstår i feltet. Da vi indenfor Bourdieus teoretiske ramme ikke arbejder med uegennyttige handlinger (Bourdieu 1997:150), bliver alle handlinger til en udveksling af *kapital* og ydelser, som giver felterne deres dynamik og struktur. En meget brugt allegori i forbindelse med Bourdieus teori er spillerummet. Feltet som udgør spillerummet har sine egne regler (doxa) og spillerne i rummet er med baggrund i deres habitus besiddere af en række trumfkort (kapital). Det er altså nødvendigt for at kunne argumentere for nattelivet som felt, at vi formår at identificere de strukturelle objektive træk for feltet, dvs. regler (doxa) og de subjektive træk udgående fra habitus, dvs. distinktive positionerende træk. I Bourdieus teoriapparat opererer man med forholdet mellem de sociale positioner, dispositioner og mulige positioneringer (Bourdieu 1997:23)

5.2.3 Habitus og medierende artefakter

Mens felt og kapital udgør det objektive aspekt, udgør habitus det subjektive. Habitus er et produkt af individets omgivelser – en internalisering af det eksterne. Det fungerer som en handlings matrice af ”do and don't” af alt, der er *commonsense*. Habitus er varige, individet kan ikke slette sin historie, men handler ud fra den. Således er habitus en strukturerende struktur, der er styrende for forståelsen af fortid, nutid og fremtid (Bourdieu 2007:92).

Således er det altså resultatet af ens eksterne betingelser, der skaber perfekt orkestrerede habituser, og ikke en eller anden fælles fast bevidsthed(struktur). Habitusbegrebet minder på mange måder om skemaer eller scripter i psykologien, altså en selektion af tanker (vidensstruktur), som er

kontekstskabende. Skemaet selekterer altså blandt elementer og vurderer hvilke, der passer sammen. Habitus er altså det subjektive element i den relationelle analyse.

Grundantagelsen er her, at mennesket skaber sin kultur ved at omforme objekter, og her menes ikke kun materielle ting men også sproget selv (Cole 2003:155). Mennesket adskiller sig således grundlæggende fra dyret ud fra dens evne til at omforme dens omgivelser. Mens et dyr ville uddø, hvis vi fjernede den fra dets naturlige habitat, kan mennesket overleve ved at omforme omgivelserne og således overleve i mere forskellige områder end noget andet dyr. Det er disse redskaber eller artefakter at mennesket lærer og handler, men det er ikke kun fysiske redskaber, der er artefakter – ord og handlinger kan ligeledes forstås som artefakter. Det sproglige og materielle artefakt, skal dog forstås som to indbyrdes forbundne artefakter, og ingen materiel artefakt fungerer uden et tilknyttet sprogligt artefakt (Hasse 2011:83). Det er dog vigtigt her at forstå, at artefakt ikke nødvendigvis betyder det samme for alle, og forskellige mennesker kan have forskellige forståelser af samme artefakt.

I forbindelse med vores analyse, vil det blive nødvendigt ikke kun at finde de strukturelle og individuelle betingelser, men også de artefakter, der binder dem sammen. Vi fandt ofte en mangel på afstemning mellem vores informanter og de personer, de mødte i byen, selvom begge parter kom med samme formål. I vores gruppeinterview er alle informanter enige i, at der grundlæggende ligger et seksuelt aspekt i nattelivet, men de fandt det til gengæld ubehageligt, når mænd bevidst lagde en hånd på låret eller klaskede dem i numsen.

Forstået gennem artefaktanalysen kunne man se ”klasket” fungere som medierende artefakt for seksualitet eller forespørgsel på seksuel ydelse mellem to individuelle habitusser, som ellers begge er indforstået med den iboende seksualitet, der ligger i nattelivet. Problemet er her, at de to personer ser på artefakt med to forskellige udgangspunkter, og mens det for den ene part er legitim adfærd, ser den anden part på det med foragt.

5.2.4 Strukturelle træk i nattelivet

I overensstemmelse med vores teoretiske ramme er det nødvendigt at finde strukturelle træk, der overskrider de distinktive, og er med til at skabe unikke praksisser. Udover det tidslige perspektiv er alkohol også en interessant og central faktor – af alle vores informanter var det kun 1 ud af 7, der ikke drak særlig meget. Hun siger: ”Jeg drikker slet ikke. Det er meget sjældent, jeg drikker, og det er ofte meget lidt. Jeg har lidt den ting, jeg ikke behøver alkohol for at have det sjovt” (Line: 423-425). Selvom hun ikke drikker føler hun alligevel, at det er nødvendigt at understrege, at hun har det

sjovt alligevel, selv hos hende, der ikke drikker meget, lægger der et implicit lighedstegn mellem sjov og alkohol. Et andet interessant perspektiv er her, at vores informanter, der endnu ikke er gamle nok til at gå i byen, tillægger det en mere positiv rolle. Begge nævner faktisk det at drikke som noget, ”man gør”, mens de andre, som drikker, ser det mere som en del af spillet. Alkoholen gør ligeledes nattelivet til en svær balancegang mellem det udadvendte og vulgære. Mens pigerne ser udadvendthed som et positivt karaktertræk, har de stadig en klar oplevelse af, hvornår det bliver for meget. Et gennemgående tema i alkoholens negative effekter er her et klart tab af kontrol. Dette kan både føre til overskridende seksuelle handlinger og overskridende fysiske handlinger. Elizabeth siger for eksempel om en bytur med sine kollegaer:

Elizabeth: *For nogle måneder siden var jeg i byen med nogle fra mit arbejde, mit gamle arbejde, og der var så nogle fra mit arbejde, der var rigtig fulde inde på Penthouse, og begyndte at smadre glas og flasker og alting. Jeg sad ved samme bord som dem, og det er nogle, jeg snakker med normalt. Jeg blev bare virkelig irriteret på dem! Det er også min gamle chef og sådan, og jeg blev virkelig irriteret. Så til sidst tog jeg bare en fuld øl og hældte udover ham (fokusgruppe: 520-525).*

I dette eksempel er det klart, at Elizabeth prøver at distancere sig fra deres adfærd, samtidig med at hun understreger, at det ikke er deres normale adfærd. Alkoholen er i den situation vendt fra ven til skurk og går nu fra at blive et positivt artefakt for social adfærd til et symbol på den totale mangel på selvkontrol.

Alkoholen bliver en medierende artefakt for social interaktion i bylivet; det er utænkeligt for vores informanter at adskille byliv og alkohol, og selv når de gør det, bliver de nødt til at forsvare det. Alkohol i sig selv bliver altså en medierende artefakt frem for fuldskeen i sig selv – det handler ikke så meget om at indtage den, som det handler om at besidde den. De karaktertræk pigerne søger, at ”se en i øjnene” eller ”føre en samtale” er ikke karaktertræk, man behøver alkohol til. De positive aspekter, alkoholen frembringer, er ikke noget, man ikke kan frembringe selv.

5.2.5 Nattelivet er en seksuel aktivitet

Vævet ind i nattelivets socialitet ligger seksualiteten og ulmer. Den ligger som en grundlæggende struktur, men den må ikke ekspliciteres for så antager den en negativ social karakter. Baggrunden

for al kommunikation i nattelivet har en seksuel karakter, implicit i samtalen ligger ideen om udvekslings af seksuelle ydelser i bagtanken. Camilla på spørgsmålet om engangsknald:

- Interviewer: *Okay, men tror du nogle af de fyre, du taler med, måske har det i tankerne?*
- Camilla: *Helt sikkert.*
- Interviewer: *Tror du de alle sammen har det?*
- Camilla: *De fleste nok, og jeg er da også blevet spurgt.*
- Interviewer: *Er du det?*
- Camilla: *Rigtigt mange gange, men det har bare været nej.*
- Interviewer: *Hvordan spørger man om sådan noget?*
- Camilla: *Ja: "skal vi tage hjem sammen?" eller øh "vil du med hjem til mig?"*
- Interviewer: *Okay, og så lægger der en eller anden seksuel...?*
- Camilla: *Ja, det ligger jo lidt i baggrund. Det er jo ikke fordi sådan "skal vi tage hjem og have sex?" Det ligger lidt i undertonen (fokusgruppe: 149-160).*

Camillas oplevelser er ikke enestående; vores informanter gør sig ingen illusioner om drengenes bagtanker. Amalie siger eksempelvis, at alle drenge har bagtanker, mens Frida, der er i et forhold, etablerer forholdsregler ved med det samme at nævne sin kæreste, når hun snakker med fremmede fyre. Spørgsmålet er her, hvad er der karakteriserer bylivet? Hvilken interesse har pigerne i at gå i byen? Hvis formålet er socialt samvær med venner, kunne de lige så godt gøre det der hjemme eller på en café. Men hvis pigerne samtidig anerkender og accepterer drengenes bagtanker, må de også være en del af det seksuelle spil. Denne seksualitet kan antage to former: en fysisk og en sproglig. Nogle af stederne i det urbane natteliv er præget af høj musik og mennesker, der danser tæt på dansegulvet, hvormed der er en meget tydelig og direkte fysisk seksualitet til stede, hvorimod andre steder er præget af samtale-orienteret seksualitet.

Informanterne beskriver, hvordan det seksuelle spil ofte eksisterer i samtalen med de fremmede fyre, og at mødet i nattelivet bygger på en forudsætning om de seksuelle undertoner. Blandt andet derfor føler Frida sig nødsaget til at nævne sin kæreste, når hun møder fremmede fyre, og selv efter dette føler hun sig stadig fanget i en seksuel forventning:

- Frida: *Hmm ja, jeg har oplevet, at hvor en dreng, som er virkelig meget flirty. Men hvis man så lige starter med at sige, man har en*

kæreste, så har man ligesom fået det på det rene.. Så finder man ligesom ud af, om han gider snakke med en som person.

Interviewer: *Så du går også ud fra implicit, at der ligger et eller andet seksuelt deri?*

Frida: *Ja, det tror jeg. Det har jeg oplevet nogle gange, at folk faktisk var meget interessante at snakke med alligevel. F.eks. i Barcelona på studietur, der var der en der rent faktisk var interesseret i kultur, og havde været i Sverige og snakkede lidt om det. Det var faktisk rigtig spændende (Frida: 88-96).*

At kunne navigere i det seksuelle natteliv er en svær sag. Det handler om at være på den acceptable grænse af seksualiteten – overdrives den bliver man vulgær eller ”slutty”. Seksualiteten er implicit, og den må forblive implicit. Mange af informanterne fortæller negativt om alt for direkte seksuelle tilnærmelser; et klask på låret, en ”cheesy” scorereplik eller andre åbenlyse scoringsforsøg er alt for eksplicite.

Det kan muligvis skyldes informanternes kønsroller, der virker bestemmende for, hvordan de fremstiller deres egen ageren i nattelivet og deres forståelse af det seksuelle spil. En del af informanterne tillægger sig selv en meget aktiv rolle i det seksuelle spil. Spørgsmålet er, om det i virkeligheden forholder sig sådan. Under vores feltobservationer observerede vi ofte en vis passivitet hos kvinderne; eksempelvis på baren Wall Street, hvor to piger, der sad bag os, talte åbenlyst om fyre, men stadig forholdt sig meget passivt. Ligeledes oplevede begge observatører subtile tilnærmelser fra en pige på Francis Pony, men på trods af at hun sad lige op ad den ene af observatørerne, tog hun ikke tiltag til at starte en samtale.

Et andet interessant aspekt ved partnerudvælgelses strategier er, at informanterne ofte omtaler det som et ”valg” og ikke en ”scoring”, muligvis fordi det ligger implicit, at manden allerede har accepteret hende. Kampen bliver for hende som sådan ikke et spørgsmål om at vinde, men snarere at udsende uomtvistelige signaler. Amalie, en af de mest seksuelt aggressive af vores informanter, forklarer i forbindelse med spørgsmålet om bagtanker således:

Amalie: *Altså, man har det jo som om, når man går i byen så har alle ligesom bagtanker.. Nå ja, men sådan har man det jo!*

Interviewer: *Tror du det?*

Amalie: *Ja, sådan har man det! Der er jo ikke en fyr, der kommer hen og giver dig en øl, fordi nu skal i altså giftes og have børn. Det er jo fordi, at når så vil han gerne vise, at fordi dine patter ser godt ud i den kjole. Altså, det er sådan noget (Amalie: 177-185).*

Vi er her tilbage til bagtankerne. Det falder ikke Amalie ind, at drengene rent faktisk kunne sige nej, men alligevel mener Amalie ikke, at der er en nævneværdig forskel på mænd og kvinders seksualdrift. Det interessante er, at Amalie, på trods af sit udsagn om kønnenes lige seksuelle drift, føler sig nødsaget til at pointere, at hun sagtens kan gå i byen med sine venner uden at søge sex, mens hun stadig har opfattelsen af, at fyre altid har seksuelle bagtanker. Der eksisterer altså en vis miskendelse af hendes forståelse af hendes egen rolle i udvekslingen af seksuelle ydelser.

Et gennemgående tema i pigernes beretning er forholdet til fyren og dennes bagtanker. En modsætning mellem to seksuelle køn med vidt forskellige normer tillagt seksualiteten. Det er den konstante kamp mellem manden som ”jægeren” og kvinden, der skal beskytte, ikke sin dyd, men sin ærbarhed (grænsen går fra ”sexet” til ”slutty”). Alle vores informanter binder sex op på kærlighed, hvilket står i kontrast til forståelsen af den maskuline seksualitet som værende et spørgsmål om potens. I Levi-Strauss strukturelle antropologi antager kvinden rolle som objekt i familiens byttehandel, og hun indgår i cirkulationen og ophobningen af den sociale og symbolske kapital (Bourdieu 1999:58f). Således blev kvinden sat overens med æren og blev dermed til et aktiv, der skulle beskyttes. Potens antog dermed lighedstegn med magt; en magt forbeholdt det mandlige køn. Mens det moderne samfund har muliggjort ophobning af kulturel og økonomisk kapital på et helt andet plan end tidligere, eksisterer den strukturelle sammenkobling af seksualitet, kærlighed og symbolsk kapital stadig. Seksuelle ydelser fungerer som en anerkendelse, den vigtigste som man kan give hinanden. Kærlighed og forhold inden for denne forståelse er da relativt simple – et gensidigt stand by i spillet om den symbolske kapital (ibid:141). Det misforhold, der eksisterer mellem de to køn i henhold til seksualitet (modsætningen mellem pigernes kærlighed/sex og drengenes rene maskuline potens) forklares da som en logisk konsekvens af pigernes manglende evne til at ophobe symbolsk kapital gennem seksuelle erobringer. Hvis de overskrider dette, vil de få det negative sociale prædikat ”slutty”. Symbolsk kapital og investeringslogik som teoretisk ramme fungerer som redskab til at forstå nattelivets logikker, og de forklarer den grundlæggende sammenfletning af seksualitet og socialitet. Nattelivet fungerer som den moderne markedsplads for symbolsk kapital, men de arkaiske normer om ærbarhed og køn lurer stadig. I dette misforhold mellem på den ene side den historiske unikke mulighed for kvinder at opnå indflydelse på kapital logikker (erotisk kapital som aktiv) samt de arkaiske kønstraditioner, tvinger pigerne til at konstruere narrativer om nattelivet såsom ”vi går i byen med vennerne” eller ”vi møder nye

mennesker”, som er strategier for at omgå ærbarheden. Hvis dette bliver påtalt forsvinder formålet med dem og dermed legitimiteten ved at gå i byen.

5.2.6 Nattelivet er social aktivitet

Nattelivet er grundlæggende set en social aktivitet, fordi man ikke tager i byen alene. Svaret på dette kan muligvis findes i vores tidligere antagelse af nattelivets grundlæggende implicite seksuelle karakter. Den implicite karakter forsvinder, når man tager i byen alene, og det bliver alt for åbenlyst, hvad det er man søger. Hvis en person tager i byen alene, kan vedkommende ikke gemme sig bag fortællingen om det venskabelige drikkelag eller det asekuelle kommunikative møde. Vi spurgte pigerne i gruppeinterviewet om, hvad der kunne irritere dem, når de talte med en fyr, hvortil Elizabeth sagde: *”Sådan selvglade personligheder, der kun tænker på sex og sig selv”*, hvilket blev bekræftet af de andre piger (fokusgruppe: 498-520). Som sologænger i byen bliver det umuligt at gemme sig bag det konstruerede narrativ om at ”hænge ud med veninder”, som vores informanter bruger som argument for at gå i byen, for ellers kan de risikere selv at blive reduceret til en, der skal fremhæve sig selv eller bare have sex.

Det er interessant, at det forventes, at man går i byen i grupper, samtidig med at nattelivet umiddelbart er den del af byen, der er mest præget af interaktion med fremmede mennesker. Det er umuligt for os at give et empirisk baseret svar på, hvorfor man ikke går i byen alene, da det ligger så indgroet, at vi ikke engang har spurgt om det. I teksten *Vega's Lounge* (2006) argumenterer forfatterne deres informanternes trang til at gå byen som gruppe i Baumans idé om en senmodernitet, der er præget af flygtige og flydende smagsfællesskaber, hvor vennegruppen i høj grad har overtaget kernefamiliens plads. Nattelivet giver i denne kontekst et afbræk fra hverdagen og en mulighed for at opretholde konstante vennerelationer i et miljø, hvor sådanne ting ikke kan tages for givet (Grubb & Rosdahl 2006:12ff).

Gruppedynamikken synes at spille en rolle i forbindelse med kvindernes seksuelle spil i nattelivet. To af vores informanter nævner gruppepres som en vigtig komponent, og om hvordan et af gruppemedlemmernes ønske om at score nærmest bliver en fælles aktivitet.

Interviewer: *Sådan så ville vi bare vide, hvordan man skal være eller ikke skal være [i byen]. Hvad med dine veninder, når i går i byen? Er det så ofte sådan ”du skal lige score ham der” eller?*

Frida: *Ja, det er det. Det er ret sjovt. Hvis der er en, der sådan har givet udtryk for, at hun skal score, så er alle veninder ligesom på hende. Det er der ret meget af, synes jeg. Det er helt vildt sjovt, og så det*

kan være rigtigt anstrengende, hvis man er veninden, der skal score.

Interviewer: *Er det noget man bestemmer på forhånd?*

Frida: *Ja, ret ofte (Frida: 234-240).*

Her antager scoringsakten en humoristisk side. Man skal ikke se på dette gruppepres som en afgørende faktor for, hvorvidt der bliver scoret eller ej (faktisk er det kun de informanter med kæreste, som nævner det), men som en ironisk distance til det ritualiserede samspil mellem kønnene i nattelivet. I Bjørn Schiermers artikel om humor forklares ironien netop som en destruktion af det stereotype og det ritualiserede som en bekræftelse på vores egen afmagt overfor de kulturelle dynamikker: *"Når vi chokeres over billeder af os selv iklædt forgangen mode, når vi reflekterer over vores sidste impuls køb eller opdager, at vi går og nynner en tom popsang, kalder vi på selvironien. Ironikerens ironi skyldes i sidste ende en fornemmelse – hvor dunkel denne end er. Af egen eller andres umyndighed over for overindividuelle og temporale kulturelle dynamikker. Ironien tugter åndens tro på enemagt og autonomi"* (Schiermer 2008:17). Det bliver netop sjovt på en ironisk måde, fordi det overskrider de kulturelle dynamikker, der findes i nattelivet. Når kvinderne begynder aktivt at søge scoringen, går det stik imod den gængse opfattelse af manden som den mest aktive i det seksuelle spil, men samtidig repræsenterer det også en direkte italesættelse af et ellers meget implicit seksuelt spil.

5.2.7 Distinktioner og artefakter

Mens vi i det forrige afsnit har defineret en række normer, som går igen i hele feltet, vil vi jf. Bourdieus teori ligeledes prøve at afdække de forskellige positioner, der eksisterer i feltet. Da dette er en kvalitativ opgave, kan vi ikke gøre en større kvantitativ skematisering, og fokus vil derfor være på at beskrive og diskutere de forskellige distinktioner samt nogle af de modsætninger, der italesættes af informanterne. Ligeledes vil vi beskrive en række artefakter, som vi mener medierer forskellig adfærd i byen. Disse artefakter kan godt overskride distinktive træk og eksistere i grænselandet mellem smag og felt. De kan altså antage samme fysiske karakter, men ændre symbolsk karakter alt efter beskueren. Alkohol er her allerede nævnt – det overskrider de distinktive træk og fungerer i alle dele af feltet. Andre artefakter i nattelivet er dans, musik, bordfodbold, rygerum og belysning. Uagtet om personer kan lide at tale med andre eller ej, ville det være underligt at stå i nattelivet ved et bordfodboldbord og ikke tale med dem, man spiller med. Hvis

ikke vedkommende taler med dem, vedkommende står med, vil det kunne opfattes som pinligt eller provokerende.

<i>Artefakt</i>	<i>Medierende effekt</i>
Alkohol	Interaktion
Dansegulv	Fysisk seksualitet
Musik, Høj	Dans
Musik, Lav	Samtale
Rygerum	Interaktion / Seksuel samtale
Belysning, dæmpet, tændt	Samtale
Belysning, slukket, effekt belysning	Dans
Bordfodbold/Pool/Billiard	Interaktion / Se hinanden an

Identificeringen af de overstående artefakter bygger på feltobservationer og til dels ved interview med informanterne, men artefakterne er i høj grad en naturlig og indbygget del af nattelivet, og informanterne har i sjælden grad italesat dem direkte. Pointen med de medierende artefakter er, at de har en effekt i sig selv, og selvom informanterne måske ikke kan lide at danse, bliver de nødt til det, hvis de opholder sig på dansegulvet. Ingen af vores informanter har som sådan smag eller afsmag for nogle af disse artefakter, men det ændrer dog ikke på, at de bliver underlagt deres medierende effekt.

I forhold til økonomisk kapital er der på de barer, der nævnes af informanterne samt dem, som vi har besøgt ved feltobservationer, ikke særlig store prisforskelle. Differentieringen foregår altså ikke umiddelbart på det økonomiske plan. Generelt ligger vores informanter i de øverste to kvadranter jf. Bourdieus skema (Bourdieu 1997: 22); de går i eller har afsluttet gymnasiet og deres forældre har enten mellemlang- eller lang videregående uddannelse.

Da vores empiriske materiale er forholdsvist smalt, trækker vi i stedet på vores feltobservationer til at beskrive nogle distinktive træk ved nattelivet. Her observerede vi blandt andet, at der var en vis

forskel på hvordan folk var klædt på de forskellige steder, hvilket kunne vidne om forskellig social habitus.

Ydermere kan man spekulere i forholdet mellem en mere kropslig seksualitet kontra en samtaleorienteret seksualitet og relationen til kulturel kapital eller social habitus. Man kan forestille sig, at børn af forældre, som har vægtet samtalen højt, også er mere orienteret på samtalen i nattelivet, hvorimod børn, hvis forældre har haft mere fokus på kropslig aktivitet eksempelvis igennem sport eller mere fysiske erhverv, måske har mere fokus på kropslig aktivitet i nattelivet. Både Frida og pigerne i gruppeinterviewet havde en klar idé om, hvad de ikke ville have, og lavede en klar skelnen. Frida brød sig bestemt ikke om clubs, som hun beskrev som ”åndsvage”, og hun lavede ligeledes en klar skelnen mellem Indre by og Nørrebro som værende to separate miljøer. Pigerne i fokusgruppediskussionen havde ligeledes en, hvad de betragtede som ”frygtelig”, oplevelse på et sted, som de syntes havde for mange ”gangster”-typer. Vi er således ikke i tvivl om, at der eksisterer distinktive træk i nattelivet – vi er bare ikke i stand til at levere noget videnskabeligt validt svar grundet vores datamateriales begrænsninger.

5.2.8 Delkonklusion

Vores analyse har frembragt os følgende punkter: Nattelivet er relateret til alkohol, men alkoholens fysiske effekt er ikke i sig selv det mest centrale. Nattelivet er seksuelt og socialt. Ligeledes har vi, ved at inddrage de medierende artefakter, givet de materielle omstændigheder en mere central rolle. Det er vigtigt her at understrege, at vi ikke hopper i fælden og tilskriver disse artefakter en udvekslingsrolle; jf. vores empiri ligger der ikke nogen ”noget-for-noget” logik i fx et bordfodboldspil eller en drink. Disse artefakter bliver tværtimod brugt af agenterne i rummet til at mediere en tiltænkt adfærd. Den symbolske udvekslings centrale emne er derimod selve den seksuelle anerkendelse. Denne udveksling ligger i en konstant kamp med kønsnormerne, og for at overkomme dette konstruerer informanterne forskellige narrativer, der skal maskere den egentlige byttelogiske karakter af forholdet. Ligesom det tidslige aspekt af gaven i det arkaiske samfund maskerer vi nattelivets seksualitet med fortællinger; dens egentlige karakter kommer kun kortvarigt til overfladen i jokes eller karikeret adfærd. *Ekspliteringstabuet* fungerer som for gaven, ligeså vel som for nattelivets sociale relationer. Vulgær adfærd – ekspliteringen af det implicite bliver straffet med negative sociale sanktioner.

5.3 Det urbane natteliv

5.3.1 Æstetisering og seksualisering af byen

Den traditionelle opfattelse af seksualiteten har udgangspunkt i en skelnen mellem privat og offentlig sfære; seksualitet og intimitet er traditionelt set blevet opfattet som et privat og intimt anliggende på basis af to individers individuelle lyster, som ikke kunne forskydes ind i den offentlige sfære. Denne traditionelle dikotomisering af seksualiteten bliver dog i stigende grad anfægtet af sociologien og kønsteoriene (Heinskou 2010:124), samtidig med at det bestrides af den praksis, der udøves i samfundet i dag, herunder de unge kvinder, der ligger til grund for dette projekt.

Senmoderniteten er kendetegnet ved en særlig grad af af-traditionalisering, hvor de sociale vilkår gøres usikre, samtidig med at de traditionelle normer i stigende grad opløses, hvilket medfører en frisættelse, som forvandles til et eksistentielt grundvilkår (ibid:126). Adfærdsmønstre forandres til det mere frie, og moralkodekset spiller ikke længere en lige så afgørende rolle – dette rammer så godt som alle sfærer i vores dagligdag, herunder også intimiteten og seksualiteten.

Følelsen af ubehag er et udmærket pejlemærke, hvad dette angår. Følelsen af ubehag vurderes og dømmes ikke længere ud fra moralske kriterier men derimod af social-æstetiske erfaringer (Heinskou 2010: 126; Bech 1998:220). Således kan det i nogle tilfælde vække ubehag for den unge kvinde at blive berørt af en fremmed på dansegulvet, mens det i andre tilfælde vil fremkalde helt modsatrettede følelser. Den følelse, der frembringes ved berøringen, er altså betinget af en række forhold og retningslinjer, herunder den situerede sociale forms æstetik, der tolkes situationelt og afgøres temporært af den enkelte pige:

Interviewer: *Hvad gør ham [fyren der interageres med i byen] irriterende?*

Julie: *Tager en på låret.*

Interviewer: *Men han må gerne flirte lidt?*

Camilla: *Ja, på sådan en charmerende måde i stedet for sådan vulgært, hvor han klasker en i røven, hver gang man rejser sig eller sådan noget (fokusgruppe: 466-475).*

Ud fra ovenstående udsagn – som ikke er enestående, da andre af kvinderne udtrykker noget tilsvarende – kan vi se, at der opstår et brud med den *closeness* og *distance*, der normalt er til stede, når man æstetiserer og seksualiserer i byen (Bech 1998: 220). Kvinderne er tydeligt frustrerede og føler ubehag over, at fremmede mænd antaster dem, uden at de, så at sige, er budt velkommen. Det

er dog bemærkelsesværdigt, at de selvsamme kvinder oplever helt modsatrettede følelser i andre situationer, hvor de flirter med og bliver berørt af fremmede mænd, og hvor det endda i nogle af tilfældene udvikler sig til mere end blot flirt og berøring. Ud fra dette kan vi således se, at den *closeness*, og de følelser denne hidfører, er noget, der afgøres temporært og situationelt.

Samtidig med den stigende grad af frisættelse og brud med normer, der hersker i senmoderniteten, er der ligeledes også en rutinisering af hverdagen, som skærmer for de endeløse og eftertragtede muligheder, der er i nuet. Nuet indeholder dog også en mulighed for at bryde med disse afskærmninger, som de unge kvinder forsøger at bryde med i håbet om at opnå et autentisk sus uden at kalkulere og reflektere yderligere over konsekvenserne – ”risikoens logik overtrumfes af *chancens potentialer*” (Heinskou 2010:128).

Et andet element, der gør sig gældende, er de uskrevne – men dog alligevel særdeles gennemgribende og omfattende – normer og regler, der er en del af urbane adfærd. Der er således regler indenfor opførsel, berøring, følelser og i særdeleshed selvpositionering, selveksponering og selv-visualisering; disse uskrevne regler er særdeles vitale, da de er tæt forbundne med det faktum, at mennesket i byen er objektiviseret i en sådan grad, at det i særdeleshed er det ydre, der gestaltes i henhold til nogle æstetiske (og seksuelle) kriterier (Bech 1998:222).

For mange af de unge kvinders vedkommende er selveksponeringen og selvpositioneringen særdeles vigtig, og det er ikke hvilke som helst signaler, de vil sende omverdenen en fredag eller lørdag nat i byen eller til gymnasiefesterne. Selvom de som udgangspunktet forsøger at indgå på bylivets præmis om æstetisering og seksualisering, igennem f.eks. valg af tøj, er det også vigtigt for nogle af dem at definere de grænser, de selv sætter op, og det billede, de giver af sig selv. De unge kvinder oplever altså en vis form for ambivalens, når de færdes i byen og i særdeleshed i byens natteliv; på den ene side vil de gerne opnå et autentisk sus ved at feste og more sig uden nogle former for begrænsninger og ved at lade *chancens potentialer overtrumfe risikoens logik*, mens de på den anden side ikke vil bryde med nogle af de uskrevne regler, der også er en del af det urbane natteliv. Hvor grænsen går, og hvor stærk en følelsesmæssig ambivalens, der opleves, er dog ikke entydigt, men varierer derimod fra kvinde til kvinde, men også situationelt og temporært hos den enkelte kvinde.

Nogle af kvinderne beretter, at de f.eks. intet har imod at danse meget tæt op ad forskellige mænd med tydelige seksuelle undertoner og udtrykker en ligegyldighed overfor andres eventuelle misbilligelse af dette. Andre kvinder er derimod mere opmærksomme omkring omgivelsernes

bedømmelse af situationen og oplever således en større ambivalens mellem på den ene side at udleve deres lyster ved fx at danse op ad en pool, som mange udtrykker begejstring omkring, mens de på den anden side ikke vil virke for *billige*, *desperate*, *klamme* eller *slutty* (Frida 258-259; fokusgruppe: 338-360).

5.3.2 Urbanitetens dynamik - man må ikke være for kedelig

Der er en række af pigerne, der udtrykker, at man endelig ikke må være kedelig. Dette skal ses i relation til, at det moderne byliv og samfundets forventninger fordrer, at man som ung er *på farten* og nyder godt af så mange af byens muligheder som muligt. Dette er sket samtidig med, at mange af vores følelser er emanciperet, således at det blevet mere legitimt at tale om og udstråle noget seksuelt og italesætte ens seksuelle præferencer, lyster og begær, hvilket har udviklet sig til, at de unge kvinder implicit føler et socialt pres om konstant at virke attraktive og tiltrækkende og gøre sig bemærket i det urbane natteliv (Bech 1998:218; Wouters 2007:215ff).

Interviewer: *Kan du fortælle om det at skulle [tage i byen og være på farten], og hvad der ligger i det?*

Lene: *For at leve op til, hvad der er ungt.*

Interviewer: *Samfundets forventninger?*

Lene: *Hvad der er? Jamen være sådan på farten og have en stor omgangskreds og ku' både drikke og have arbejde, og folk snakker altid om også at komme på arbejde med tømmere og "åh jeg er bare så hård" eller sådan.*

Interviewer: *Ja, ja.*

Lene: *Ja, jeg sådan synes bare man føler – fordi ellers så er man kedelig (Lene: 57-61).*

De unge kvinder føler implicit et socialt pres fra veninderne og samfundets forventninger, og for fortsat at være i stand til at opretholde sin omgangskreds såvel som sit image, føler pigerne sig nødsagede til at være på *"farten og ikke virke kedelig"*. Det er altså utrolig vigtigt for de unge kvinder at leve op til samfundets og omgivelsernes forventninger, da individer, som ikke handler i overensstemmelse med de socialt foreskrevne køns- og alderskategorier, vil have vanskeligheder med at vedligeholde en stabil social identitet (Demant & Järvinen 2006:601).

5.3.4 Hvad søger de unge kvinder i byen?

I det følgende vil vi, med udgangspunkt i vores teori og empiri, analysere, hvad den urbane seksualitet er kendetegnet ved, hvad der er drivkraften bag de unge kvinders tilstedeværelse i det urbane natteliv samt hvad de søger, når de begiver sig derud.

Bech argumenterer for, at den urbane seksualitet er kendetegnet ved en form for ubarmhjertighed; på den ene side er man stillet til skue for den fremmedes blik og tætte fysiske tilstedeværelse uden en egentlig kontrol over omfanget af dette, mens man, på den anden side, selv er anonym og *stranger* i byen, hvormed man selv – uden forpligtelser – kan konsumere andre (Bech 1998:221). Det enkelte individ står altså overfor potentielle succeser og beføjelser såvel som potentielle fiaskoer, farer og frustrationer i det urbane natteliv.

I vores analyse af drivkraften bag de unge kvinders tilstedeværelse i det urbane natteliv støder vi på en klar enstemmighed i empirien; de unge kvinder tager i byen for at more sig, hygge sig og ”*slå sig løs fra de hæmninger det moderne samfund dikterer*” (Lene: 277) og dermed have muligheden for at abstrahere fra hverdagens stress og opgaver. Vores empiri peger i retning af, at den enkelte unge kvindes civilstatus spiller en afgørende rolle for kvindernes forhold til nattelivet, herunder især omfanget af byturene, formålet med byturene samt deres adfærd og søgen under byturene. De kvinder, der er i et forhold, beretter alle, at omfanget og antallet af byturene er skåret gevaldigt ned, efter de har indledt et forhold. De foretrækker i højere grad deres partners selskab, og de bruger denne som compensation for en bytur. Desuden giver en del af dem udtryk for, at de nu udelukkende tager i byen for at danse og more sig med veninderne, hvorimod en stor del af drivkraften før de indledte et forhold var at komme i tæt intim kontakt med det modsatte køn og i givet fald score. Omgangen med og tiltrækningen af det modsatte køn er dog stadig til stede, eftersom de stadig tilstræber en hvis form for anerkendelse og bekræftelse fra det modsatte køn (Linda: 329-332), hvilket giver dem selvtillid.

Når det kommer til, hvad de unge kvinder søger i byen er mønstret mere komplekst, hvor nogle udtaler sig mere klart end andre. De fleste af kvinderne udtrykker indledende, at de tager i byen for at danse og hygge sig med deres veninder, men når man graver lidt i overfladen og spørger mere indgående kommer det frem, at pigerne er indforstået med bylivets diskurs om æstetisering og seksualisering, og at de søger en form for anerkendelse, bekræftelse, interesse samt intim og seksuel tiltrækning fra mændene. Når det så er sagt er det nødvendigt at tilføje, at kvinderne har vidt

forskellige tilgange til nattelivet såvel som i ekspliciteringen af dette i empirien. Nogle af kvinderne er meget eksplicite i deres formål med at tage i byen en lørdag aften:

- Amalie: *Men det er jo det jeg siger. Jeg går jo ikke og leder efter en kæreste, når jeg går i byen, og det tror jeg heller ikke drenge gør!*
- Interviewer: *Hvad tror du så du leder efter?*
- Amalie: *Altså sex*
- Interviewer: *Bare sex?*
- Amalie: *Altså, det er jo ikke altid, når jeg går i byen, så tænker jeg: "okay det har kun været en god aften, hvis jeg får sex". Det er jo ikke sådan. Du kan også bare gå i byen med dine venner og have det sjovt. Altså, ja hvis jeg begynder, at snakke med en eller anden fyr, jeg ikke kender, og det ikke bare er fordi vi lige står og spiller bordfodbold eller et eller andet. Men hvis jeg går direkte hen til en fyr og siger "hey", så er det jo helt klart fordi jeg vil have sex. Så er det jo ikke fordi jeg syntes at han ser interessant ud eller har nogle seje sko på (Amalie:93-98).*

Et lignende udsagn kommer til udtryk hos Lene, som på nuværende tidspunkt er i et forhold:

- Interviewe: *Okay. Hvad er det man søger? Hvad er det du søger når du går ud i byen? Altså hvad vil du realisere med det?*
- Lene: *Engang [før hun fik en kæreste] ville jeg bare rigtig gerne score tror jeg (Lene:75-76).*

Andre er langt mindre eksplicite omkring, hvad de søger i byen, men udtrykker klart og utvetydigt, at de absolut ikke søger seksuelt samvær og ej heller intimitet med personer, de møder i byen (se f.eks. fokusgruppe:119-135; Line:125-129). Hvad er det så, disse unge kvinder søger i det urbane natteliv? Vi tolker deres respektive udsagn som, at de, trods den fraværende lyst til at indgå i et seksuelt og intimt møde med det modsatte køn, alligevel tilstræber en bekræftelse og anerkendelse hos det modsatte køn.

De unge kvinder bruger altså alle byen til at komme i kontakt med det modsatte køn; nogle med et ønske om at score en og få et seksuelt og/eller intimt samvær, mens andre i højere grad tilstræber en bekræftelse og anerkendelse hos det modsatte køn. De unge kvinder bruger dog byen forskelligartet. Nogle bruger det urbane natteliv, andre gymnasiefester, mens en af interviewpersonerne ønsker at bruge byen i form af vandpibe cafeer, til at finde sin partner idet hun ikke bryder sig om "partyboys" (Line: 290-295).

5.3.5 Delkonklusion

Ud fra ovenstående analyse af det urbane natteliv kan vi erkende, at byen og i særdeleshed dens natteliv er æstetiseret og seksualiseret på en gennemgribende og uvægerlig måde; de unge kvinder interagerer, flirter og i nogle tilfælde indleder de et intimt og/eller seksuelt samvær. Der er dog en *closeness* og *distance* til stede, når de unge kvinder æstetiserer og seksualiserer i det urbane natteliv, og graden af denne *closeness* og *distance* afgøres temporært og situationelt. Når det kommer til, hvad pigerne søger i det urbane natteliv er det en mere kompliceret affære. Fælles for dem alle er dog, at omgangen med og tiltrækningen af det modsatte køn, fra hvilke de tilstræber anerkendelse og bekræftelse – også selvom de ikke umiddelbart har intentioner om, at dette skal udvikle sig i en intim eller seksuel retning.

5.4 Kærlighedens natur, mystik og kraft

Bauman pointerer, at kærlighed og død er begivenheder i menneskelig tid, der adskiller sig markant fra andre begivenheder, og endvidere at man hverken kan lære at elske eller lære at dø. Kærlighed og død vil før eller siden ramme mennesket, uden man har en anelse om hvor og hvornår (Bauman 2003: 16ff). *”Kærligheden kan komme som et lyn fra en klar himmel, det kan være kærlighed ved første blik”*, siger Bauman (ibid: 33f).

Interviewer: *Tror du på at kærlighed kan ramme som et lyn fra himlen*

Lene: *Ja, jeg snakkede med min kollega i dag fra Ecuador, som har mødt hendes mand i 120 minutter i Las Vegas på et diskotek, hvorefter hun så skulle hjem efter 20 minutter til Ecuador. Så havde de været sammen i 20 min, også havde hun fået hans mail, så havde de mailet sammen og så kom han og besøgte hende, også var de sådan sammen i halv andet år på lang distance, og nu er de sammen her i dag.*

Interviewer: *Det var bare lyn fra himlen.*

Lene: *Altså, det var bare kærlighed, og hun kunne ikke lade være med at tænke på ham. Så det tror jeg på – det tror jeg virkelig på!*
(Lene: 193-201)

Vores informanter har enten selv oplevet eller kender til nogen, der har oplevet kærligheden ramme som et lyn fra himlen, uden de havde set den komme. Selvom de har forskelligartede definitioner af kærligheden, således at nogle definerer den som noget bredt, der omfatter mange ting, mens nogle definerer den mere specifik altså rettet mod en mand og atter andre, som har vanskeligt ved at

beskrive og afgrænse følelsen. Omend informanterne har det vanskeligt ved entydigt at definere følelsen, så peger beskrivelserne i retningen af en kraftfuld følelse.

Interviewe: *Kan du beskrive det?*

Lene: *Jamen, det er bare, når der er sådan en person, du ikke kan lade være med at blive ved med at tænke på og fra første gang jeg så Magnus, min kæreste, så sagde jeg: "han var min 1.g'er" selvom han er nogle år yngre end mig. Det gik jeg og sagde til mine veninder, og jeg havde ikke snakket med ham eller noget som helst og han vidste ikke noget om, hvem jeg var og han havde aldrig set mig. Jeg havde bare set ham og jeg var bare sådan, ej han er bare, og nu har vi alligevel været sammen i to år, så der må jo være noget om det. Det kan også godt være noget, der rammer en situation, hvor man har rigtig meget brug for det. Så tror jeg godt på at det kan komme (Lene: 204-211).*

Fælles for begge ovenstående eksempler er, at der før mødet med de respektive personer ikke var en lignende følelse, men at den opstod efterfølgende, som en følelse, der spirede frem af intetheden, og som driver parterne imod hinanden til at etablere bånd med hinanden.

Bauman fremhæver, at enhver kærlighed stræber efter at sætte sig i besiddelse af sin genstand (ibid:21f). Denne tendens kan vi tydeligt se hos ovenstående Lene, der åbenhjertet og åbenmundet ytrer til sine veninder, at Magnus er et mål, som hun vil opnå, før Magnus overhovedet ved at Lene eksisterer. Bauman beskriver også, at dette forhold til andetheden, fremtiden eller mysteriet, som han også kalder det, er kendetegn for det patetiske ved kærligheden. Han udtrykker den uovervindelige dualitet, som findes hos mennesker og pointerer, at forsøget på at overvinde denne dualitet, eller at gøre det uforudsigelige til noget forudsigeligt, betyder døden for kærligheden (ibid:21f).

5.4.1 Bægerets substans, form og effekt

Begær og kærlighed er på mange områder hinandens modsætninger. Begær er en mere kropslig drift, der ønsker at undgå kærlighedens lænker (ibid:24). Det er ønsket om at konsumere, drikke, fordøje og til sidst at eliminere. Begær kræver ikke det store set-up ved tilstedeværelsen af en anden. Det er en drift, der kræver, at afstanden mellem jeg'et og andetheden afskaffes (ibid:23f).

Begæret er en impuls til at berøve andetheden dens anderledeshed, og derved har den en iboende tendens til at ville afmægtiggøre modparten. Grundlæggende er begæret en destruktiv og endda selvdestruktiv trang. Kærlighed implicerer, modsat dette, en iboende trang til at ville bevare sin

genstand og drage omsorg for den, mens bægerets tilfredshed bunder i ønsket om at fortære og udslette sin genstand (ibid:24f).

Interviewer: *Hvad tror du så du leder efter?*

Amalie: *Altså sex!*

Interviewer: *Bare sex?*

Amalie: *Altså, det er jo ikke altid, når jeg går i byen, så tænker jeg: "okay det har kun været en god aften, hvis jeg får sex". Det er jo ikke sådan. Du kan også bare gå i byen med dine venner og have det sjovt. Altså, ja hvis jeg begynder, at snakke med en eller anden fyr, jeg ikke kender, og det ikke bare er fordi vi lige står og spiller bordfodbold eller et eller andet. Men hvis jeg går direkte hen til en fyr og siger "hey", så er det jo helt klart fordi jeg vil have sex. Så er det jo ikke fordi jeg syntes at han ser interessant ud eller har nogle seje sko på (Amalie: 93-98).*

5.5 Det urbane nattelivs dramaturgi

Som redegjort for Goffmans dramaturgiske analyse, samarbejder mennesker om at opretholde den sociale situation imod sammenbrud. I denne kontekst spiller ansigtet en stor rolle – mennesker præsenterer et bestemt ansigt i den sociale samhandling, som kun opretholdes med andres hjælp. Dette mønster ser vi også ved nogle informanternes fortællinger om nattelivet: *"Sådan selvglade personligheder, der kun tænker på sex, og sig selv"*, mens andre piger bekræfter, at fyrene ikke må være *"for meget"* og *"fremhæve sig selv"* (fokusgruppe: 498-520).

Et goffmansk perspektiv på dette vil være, at kvinderne i samhandlingen, ved hjælp af ritualer, arbejder for at bevare eget og deltagernes ansigt. Derfor undgår de, at de selv eller andre kommer til at vise upassende ansigt eller mister fatningen; det mest katastrofale vil være at tabe ansigt, som Goffman uddyber det. Her er problemet ikke kun for den, som taber ansigt, men også publikum i form af veninder, der bevidner en bemærkning fra fyren, som dummer sig.

Det er nærliggende at tolke kvindernes problematisering af de *"selvglade personligheder"* eller *"dem som er for meget"* med goffmanske termer som dårligt ansigtsarbejde eller tab af ansigt. I en sådan situation vil der være støttende ritualer fra omgivelserne der hovedsageligt har et omdrejningspunkt omkring at udvise høflighed og respekt overfor andre for at forhindre potentielle spændinger og forebygge mod konflikt.

Situationen kan også udvikle sig til noget, der er værre, hvori der ikke kun er tale om ansigt, men at kvinden decideret føler sig krænket. Hos Goffman er det væsentligt, at selvets ejendele og territorier

er en del af selvet, hvorfor krænkelser af og/eller grænseoverskridende adfærd overfor dem afføder følelsen af ydmygelse eller krænkelse. Goffman uddyber måderne, hvorpå krænkelserne af selvets territorier kan forekomme, med typer som 1) for lille fysisk afstand, 2) kroppen, der berører, og dermed krænker andres overflade eller ejendele, 3) det gennemtrængende og ublufærdige blik, 4) lyde frembragt af andre, og som indtager for meget lydplads i det sociale rum og 5) uberettiget tiltale eller henvendelse fra en fyr, der ikke bør eller må henvende sig¹⁴. I følgende eksempel fra en informant ser vi en situation, der opfylder flere af goffmanske kategorier af krænkelser af selvets territorier:

Interviewer: *Hvad gør ham [fyren der interageres med i byen] irriterende?*

Julie: *Tager en på låret.*

Interviewer: *Men han må gerne flirte lidt?*

Camilla: *Ja, på sådan en charmerende måde i stedet for sådan vulgært, hvor han klasker en i røven, hver gang man rejser sig eller sådan noget (fokusgruppe: 466-475).*

Det interessante ved eksemplet er, at pigen føler sig krænkede og udtrykker det som en irritation, at fyren tager hende på låret, hvilket tydeligt går ind under Goffmans pointering af kroppen, der berører en anden krop, som kvinden ikke billiger og i øvrigt klassificerer som manglende charme. Informanten vil altså gerne have en fysisk distance og større plads jf. ovenstående punkt 1 under de 5 kort opsummerede Goffmanske (modalities of violation). På den anden side ønsker kvinden dog flirten ”på en charmerende måde”, men deri ligger også en faldgrube for fyren, idet apellen fra fyren, som Goffman formulerer det i punkt 5, kan opfattes som krænkende, hvis hun tolker det som uberettiget tiltale.

En anden informant, Lene, har eksempelvis en helt anden opfattelse af den intime og tætte fysiske kontakt, der foregår i nattelivet. Hun fremhæver, at hun decideret nyder, at de svedige kroppe, der danser op og ned ad hinanden, giver hende en følelse af sensualitet og charme (Lene:247-253).

I Lenes tilfælde er det ønskværdigt at de fysiske afstande er mindre, og at kroppene berører hinanden. Så intimitetens grænser er anderledes defineret hos hende, selv om hun, vel at mærke, er i et partnerforhold, og at hendes veninder opfatter det som værende ”slutty”, og dermed ligger en vis distance til adfærden. Dette falder i tråd med en af Goffmans hovedpointerne om, at enhver person,

¹⁴ Den sidste form er irrelevant og benævnes derfor ikke

der kommer til en social sammenhæng ønsker at gøre et bestemt indtryk på de tilstedeværende (Goffman 1959:24ff).

Lenes veninder vil altså ikke gøre indtryk af at være ”slutty”, mens Lene ikke selv fortolker adfærden på samme måde. Men Goffman pointerer også, at den sociale virkelighed er mere kompleks end som så, og at det ikke er så simpelt at styre det indtryk, andre får af en. Goffman fremhæver derfor også andres reaktion på ens adfærd.

Lenes veninder handler angiveligt ud fra den erkendelse, at det ikke er nok at bevare en selvfortælling som ikke-slutty – de signaler, man afsender via sin danse måde, kan af fyrene på diskoteket tolkes til at virke ”slutty”, og den rolle vil de ikke indtage.

Optræden eller forestilling defineres i Goffmans begrebsapparat som den del af individets aktivitet, som finder sted i en periode, kendetegnet ved at vedkommende er kontinuerlig tilstede foran en gruppe tilskuere, og som har en vis indflydelse på tilskuerne (ibid: 32).

Formålet med at optræde er grundlæggende set, at man ønsker at give et bestemt indtryk til de andre tilstedeværende, at man som skuespiller påtager sig en bestemt rolle, til hvilken der både hører forpligtelser og forventninger til. Rollen man spiller, og den optræden man udfører, må ikke forveksles med ens dybereliggende selv, da Goffman ingen interesse har i dette spørgsmål om den personlige kerne.

Lene, som har en anden tolkning af den sensuelle dans end hendes veninder, internaliserer eller legemliggør ikke den rolle som en del af hendes personlige kerne. Derimod tolker hun det som en rolle, hun påtager til tider, der giver hende glæde og kropslig bekræftelse (Lene: 247-253).

6.0 Konklusion

Kærlighed og seksualitet er svære at sætte ord på. Med det hermeneutiske blik har vi forsøgt at skabe en kollision mellem det maskuline forskerblik og den feminine livsverden, og igennem dette har vi forsøgt at skildre de unge kvinders ambivalens i spændingsfeltet mellem seksualitet og kærlighed i det urbane natteliv.

De unge kvinder har svært ved at sætte ord på kærlighed som fænomen, og der fremkommer forskellige definitioner af kærligheden. Fælles for de unge kvinder er, at de har en forståelse af dens eksistens og gennemslagskraft, selvom de har svært ved at sætte ord på den følelse, der affødes, når kærligheden rammer. Den manifesterer sig altså som en fysisk følelse, der er overindividuel og styret af nogle strukturer, der rækker dybere end erkendelsen.

Ekspliteringstabuet i nattelivet giver en iboende uærlighed, der gør nattelivet uegnet til at finde potentielle partnere til et fast forhold. Konstruerede narrativer ødelægges, kærligheden fordrer en høj grad af tillid, som ligger fjernt fra den iboende uærlighed, der er kendetegnene for det urbane natteliv.

Det urbane natteliv er først og fremmest kendetegnet ved udvekslingen af symbolsk anerkendelse. Denne antager en seksuel karakter, men resulterer ikke altid nødvendigvis i sex. Dette faktum bliver maskeret af en række konstruerede narrativer om nattelivet. Kommunikation fungerer som dækhistorie for nattelivets reelle struktur. Informanterne opererer gennem en lang række artefakter, som de bruger til at opnå anerkendelse. Udvekslingen kan foregå fysisk eller kommunikativt, men vigtigste er at det er gensidigt om end ikke nødvendigvis lige, seksualitet ligger implicit i bylivet og forsvinder eller bliver negativt ved eksplitering.

Når det kommer til, hvad pigerne søger i det urbane natteliv, er det en mere kompliceret affære. Nogle giver eksplicit udtryk for, at de ønsker intim og seksuel samvær, mens drivkraften for andre unge kvinders vedkommende er en hyggelig og morsom aften med veninderne. Fælles for dem alle er dog, at de er indforstået med bylivets diskurs om æstetisering og seksualisering, hvor omgangen med og tiltrækningen af det modsatte køn, fra hvilke de søger en form for anerkendelse, bekræftelse, interesse samt intim og seksuel tiltrækning, er en vigtig drivkraft – også selvom de ikke umiddelbart har intentioner om, at dette skal udvikle sig i en intim eller seksuel retning.

Den symbolske kapital, som i realiteten er egenskaber anerkendt indenfor et givet felt, kan indenfor den bytte-økonomiske teoretiske ramme give svar på hvorfor informanterne går i byen både indenfor og uden for et forhold. Bylivet er da et udvekslingsforum og forholdet blot et standby i den konstante kamp for anerkendelse, som i sidste ende også kan danne basis for magt.

Set fra Goffmans perspektiv er nattelivet en teatralsk scene for sofistikerede og nøje planlagte rollespil. De unge kvinder udlever en minutiøs planlægning af bestemte selvpræsentationer for at fremstille det mest fordelagtige billede af, hvem de ønsker optræde som. Selvet er resultatet af individets optrædener indenfor samhandlingsmæssige rammer og med andres samarbejde.

Der foregår intens ansigtsarbejde i nattelivet, hvori spillet går ud på at bevare det rette ansigt og ikke at tabe ansigt. Men omvendt sker der også hyppige og til tider dramatiske krænkelser af kvindernes selvbillede, via krænkelser af selvets territorier.

Sidst men ikke mindst er nattelivet set fra Goffmans dramaturgiske univers bestemt ikke et skønmaleri. Der tegner sig et mere dystert billede af kvinderne som skuespillere i nattelivet, der

indtager forskellige roller ud fra strategier. Afhængig af hvor langt man vil gå i den dramaturgiske tolkning, bærer mønsteret, der tegner sig præget af kvinder, der er kyniske iscenesættere, facadebyggere og aktører, der manipulerer med indtryk.

Mange af kvinderne giver indtryk af at være andrestyrede frem for at være indrestyrede.

Som en af vores informanter ærligt tilkendegav, Lene, da hun sagde: *”At det ikke er fedt længere at gå i byen i Danmark, og at det er blevet en ting man skal gøre som en slags forventning fra omgivelsernes side, hvis man vil bevare facaden og imaget om at være på farten. Ikke noget man gør fordi man har lyst til det og føler at man har positiv energi og overskud”*

Dette kan skabe en samling af individer, der kan kendetegnes som en slags ensomme masse-mennesker, der i sygelig grad er optaget af at være orienteret imod andre.

I spørgsmålet om hvorvidt de unge københavnske kvinder oplever en ambivalens mellem seksualitet og kærlighed i det urbane natteliv, er svaret ikke entydigt. Nogle oplever ambivalens og andre gør ikke. Komplexiteten af de sociale dynamikker og mønstre umuliggør et utvetydigt svar. Således kan vi med Baumans egne ord afrunde ved at sige at i den flydende modernitet er alt flydende og intet fast, derfor er det urbane natteliv åbent for alle scenarier.

7.0 Litteraturliste

- Bauman, Zygmunt (2003): *Flydende kærlighed*, København: Hans Reitzels Forlag:
- Bech, Henning (1992): *Bylivets tidsrum: Et by/kultur/sociologisk essay*. Tendens 4(1):
- Bech, Henning (1998): *CITYSEX: Representing Lust in Public*. Theory, Culture & Society.
- Bech, Henning (2007): Bauman's Call. In: Jacobsen, M. et al: *Bauman Beyond Postmodernity*.
- Bourdieu, Pierre & Wacquant, Loïc (2006): *Refleksiv sociologi*. Hans Reitzels Forlag
- Bourdieu, Pierre (1995): *Sansen for distinktion* i Distinktionen, Oslo. Pax Forlag:
- Bourdieu, Pierre (1997): *Af praktiske grunde*. Hans Reitzels Forlag.
- Bourdieu, Pierre (2007): *Den praktiske sans*. Hans Reitzels Forlag
- Cole, Michael (2003): *Kulturpsykologi*. Hans Reitzels Forlag.
- Demant, J. & Järvinen, M (2006): *Constructing Maturity through Alcohol Experience. Focus groups with teenagers*:
- Demant, Jakob (2006). Fokusgruppen – spørgsmål til fænomener i nuet. I: Bjerg, Ole & Villadsen, Kasper (red.) *Sociologiske metoder – fra teori til analyse i kvantitative og kvalitative studier*, s. 131-150. Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur.
- Denzin, Norman K. (1989). *Strategies of Multiple Triangulation*. I: *The Research Act. A theoretical introduction to sociological methods*. Prentice Hall.
- Denzin, Norman K. The reflexive interview and a performative social science. *Qualitative Research* 2001
- Grubb, Anne & Rosdahl, David (2006): *VEGA's lounge. Iøjenfaldende socialitet og afslappethed på en lounge*. Dansk sociologi.
- Hasse, Cathrine (2011): *Kulturanalyse i organisationer*. Samfundslitteratur.
- Hastrup, Kirsten (2005). Tavsheden. Praktisk kunnen og inkorporeret viden. I: Baarts, Charlotte & Fredslund, Hanne (red.). *Perspektivet. Kvalitativ forskning i arbejdsmiljø og arbejdsliv*, s. 26-52. København: Arbejdsmiljøinstituttet
- Hastrup, Kirsten (2009). Videnskabelig praksis. Det etiske felt i antropologien. I: Hastrup, Kirsten (red.): *Mellem mennesker. En grundbog i antropologisk forskningsetik*,
- Heinskou, Marie Bruvik (2010): *Seksualitetens markedsplads* i En kompleks affære – anmeldte voldtægter i Danmark. Ph.d.-afhandling, Sociologisk Institut, Københavns Universitet.
- Hong, Lawrence K. & Duff, Robert W. (2002). Modulated Participant-Observation: Managing the Dilemma of Distance in Field Research. *Field Methods* 14
- Huberman, A. Michael & Miles, Matthew B. (eds.) (2002). *The Qualitative Researcher's Companion*. London: Sage Publications.
- Kitzinger, Jenny & Barbour, Rosaline S. (1999). Introduction. The challenge and promise of focus

groups. I: Barbour, Rosaline S. & Kitzinger, Jenny (red.). *Developing Focus Group Research. Politics, Theory and Practice*, s. 1-20. London: Sage.

Kvale, Steiner (2006). Dominance Through Interviews and Dialogues. *Qualitative Inquiry* 12

Kvale, Steiner (1997). Postmoderne tænkning, hermeneutik, fænomenologi og dialektik. I: Kvale, S. *Interview. En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, s. 49-67. København: Hans Reitzels Forlag.

Lave, Jean & Wenger, Etien (2003): *Læring, mesterlære, social praksis*. Hans Reitzels Forlag.

Mason, Jennifer (2006). *Qualitative Researching*. London: Sage Publications

Olsen, Henning (2002). *Analysestrategier og kvalitetssikring*. København: Akademisk Forlag.

Schiermer, Bjørn (2008): *Ironiens kultur og kulturen ironi*. Dansk sociologi.